

თაფხური პარამიტეფე

წიგნი ოკოდგინუ დო ლიტერატურული რედაქციაქუსენუ
ნათელა ქუთელიაქ. ლექსიკონი ნუმცხვეს სერგი ჯიქიაქ
დო ნათელა ქუთელიაქ

რექტორი ზურაბ თანდილავა
მხატვარი ირაკლი ყიფშიძე

წინასიტყვაობა

„ლაზური ზღაპრები“ დაწერილია ქართული ენის ლაზურ-მეგრულ დიალექტზე. ეს დიალექტი შექმნეს დასავლეთ საქართველოში მცხოვრებმა ქართველებმა, რომლებიც ანტიკურ სამყაროში კოლხების სახელითაც იყვნენ ცნობილნი. ამიტომ ლაზურ-მეგრულ დიალექტს კოლხურ დიალექტსაც უწოდებენ. აღმოსავლეთ საქართველოში მცხოვრებმა ქართველებმა, რომლებსაც ძველი ბერძნები და რომაელები იბერიელებს უწოდებდნენ შექმნეს ქართული ენის ქართლური დიალექტი. ლიტერატურულ ენად ყველა ქართველისათვის, როგორც კოლხებისათვის, ასევე იბერიელებისათვის ოდითგანვე მიღებული იყო ქართლური დიალექტი. ამ დიალექტზე შეიქმნა ქართული ლიტერატურა და მეცნიერება.

ქართული ენა კავკასიურ ენათა ჯგუფს ეკუთვნის და ენათესავება ჩერქეზულ ენებს: ადიღურს, უბიხურს, ყაბარდოულს, ჩაჩნურს და სხვა.

ადრე ქართველები წარმართები იყვნენ და შემდეგ გაქრისტიანდნენ, მაგრამ შუა საუკუნეებში ქართველების ერთი ნაწილი გამაჰმადიანდა.

ამჟამად მეცნიერები, რომლებიც ლაზურ-მეგრულ (კოლხურ) დიალექტზე მუშაობენ, აგროვებენ და გამოცემული აქვთ ლაზურ-მეგრულ დიალექტზე შექმნილი ფოლკლორი რამდენიმე ტომად.

წიგნში წარმოდგენილი ლექსები და ზღაპრები შეკრებილია დასავლეთ საქართველოს სოფლებში.

ისევე როგორც ყველა ენამ, ქართულმა ენამაც და ცხადია მისმა ლაზურ-მეგრულმა დიალექტმაც სხვა ენების და განსაკუთრებით მეზობელი ერების ენების გავლენა განიცადა და ამიტომ ტექსტებში არაქართული წარმოშობის სიტყვებიც გვხვდება. ამიტომ წიგნს თან ლექსიკონიც ერთვის.

წიგნი დაწერილია ქართული ანბანით.

იმედი გვაქვს, რომ „ლაზური ზღაპრები“ ხელს შეუწყობს ლაზურ-მეგრული დიალექტის კიდევ უფრო ღრმა მეცნიერულ შესწავლას და ამ მხრივ დაეხმარება როგორც ჩვენ მეცნიერებს და საქართველოს უმაღლესი სასწავლებლების ფილოლოგიური ფაკულტეტის სტუდენტებს, ასევე უცხოეთის ქვეყნებში მცხოვრებ ქართველოლოგებსა და კავკასიოლოგებს. აღვნიშნავთ აგრეთვე, რომ ენათმეცნიერთა მიერ არაერთხელ იყო გამოთქმული სურვილი გამოცემულიყო წიგნი ლაზურ-მეგრულ დიალექტზე.

ჯემალ ნარაიძე

თხა ღო მგერი

ღო თხა ქორტუ. სუმ თიკანი უყოუნტუ ღო არ მჯვეში მსქიბუს სქიდუტეს.

ნანა-თხა ირი ჭუმანის ნულუტუ ღო თიკანეფეს ოჭკომალი მუმერტუ. თიკანეფექ ნეკნას ქოდოლუმერტეს ღო ნანამუთეფეში ვარ მოხთატუშა მითის ნეკნა ვარ გუნწკიმტეს. ნანამუთეფეში ნა მოხთატუ დუჯოხუმტუ:

— ნეკნა გომინწკით აცაცა-ბაცაცა,
ნანათქვანი ბორე, ბუძი ოფშა მიღუნ მჟათენ!

ჰა ნენაფე ნა შიგნატეს თიკანეფექ ბუტკამოკიდერი ნანამუთეფეშის გუნწკიმტეს ნეკნა, წოხლე ბუძი დუწუმტეს ღო ოკულე ბუტკა იმხორტეს. ჰაშოთე ირდეტეს თხაშ თიკანეფე.

არ მგერიქ ქოგნუ ჰა ამბაი. არ დღას, ჭუმანაკელი, თხა ღო თიკანეფე ჯანტესშა, მგერი მსქიბუშ თუდე გეხთუ ღო დოტკობუ.

დოთანუ. ჭუმანის თხა დიხაზირუ ოხთიმუშენი ღო თიკანეფეს ჩინადუ:

— მა ვარ დოგიჯოხათშა მითის ნეკნა ვარ გუნწკათ — ჰაშო დოჩინადუ ღო იგზალუ. თიკანეფექ ნეკნას ქოდოლულეს. მციქა დრო ნა მეკილუ მგერი ღობერიშენ გამახთუ, ნეკნას ნოდგითუ ღო დუჯოხუ:

— ნეკნა გომინწკით აცაცა-ბაცაცა,
ნანათქვანი ბორე, ბუძი ოფშა მიღუნ მჟათენ!

თიკანეფეს გააკვირეს: „ნანაჩქუნი ჰაშო ორდო ვარ გოაქთეტუმა!“ არ თიკანიქ ღორმაშენ გამიხოსარუ ღო ნანამუთეფეში ნა ვარ რტუ ქოხოწონუ.

— ნანაჩქიხის პიჯი დო თომა ქჩე უღუნ, სი ვარ გიღუნ. ვარ გოგინწყიმთ — უწუ თხაშ თიკანიქ მგერის.

მგერი ოკინიქთუ დო იგზალუ. არ ღალიში პიჯის დიდა კალათი ქოძირუ. მგერიქ კალათის დოლოწყედუში, მარქვალეფე დო ტკებიში გუდა ქოძირუ. გუდა გონწყუ დო ჰექ მჟაშ მოჟონომე ქორტუ. ჰადა ნა ძირუ მგერის დიღო ახელუ დო თქუ — „ჰა მჟაშ მოჟონომე დო მარქვალეფე მა დიღო დომაჭირენა“.

მგერიქ ეზდუ დო არ კითი-კონარი მჟაშ მოჟონომე პიჯი დო თომას დისუ. მარქვალეშ ცილათენ ტანი დიქჩანუ, ოკულე კიბირეფე დიღასირუ დო ხოლო მსქიბუშა ქომეხთუ დო დუჯოხუ:

— ნეკნა გომინწყით აცაცა-ბაცაცა,

ნანათქვანი ბორე, ბუძი ოფშა მიღუნ მჟათენ!

ჰაწი მაჟურა თიკანიქ გამიხოსარუ.

— ნანაჩქუნის ბუძეფეთი ქჩე უღუნ, სი ვარ გიღუნ, ვარ გოგინწყიმთ, — უწუ თიკანიქ.

მგერი იგზალუ, მჟაშ მოჟონომეთენ ბუძეფე დიქჩანუ დო ხოლო დუჯოხუ:

— პიჯითი ქჩე მიღუნ, ბუძითი ქჩე მიღუნ, ნეკნა გომინწყით აცაცა-ბაცაცა ნანათქვანი ბორე, ბუძი ოფშა მიღუნ მჟათენ!

გამიხოსარეს თიკანიფექ, მგერი ნანამუთეფეშის ნანგაფინეს დო ნეკნა ქოგუნწყეს. მგერი ქამატკვაცუ მსქიბუს, ჟურ თიკანი მუჟკიდუ დო მაღარა მუშიკილე იგზალუ. მგერის მასუმა თიკანი ნა რტუ, ვარ უჩქიტუ; ჰემთი მასუმა თიკანი არ მწყუფი ღოჯის ქელატკობუდორტუნ.

მციქა ჩქვათიშ კულე ნანა-თხა ქომოხთუ. მენდრაშენ მსქიბუში ნეკნა გონწყიმერი ნა ძირუ უნკაპუ, მარა მსქიბუს მითი ვარ ჩქინტუ.

— აცაცა-ბაცაცა — უჯოხუ, მარა მითიქ ნენა ვარ მეჩუ. ოკულე მენდაწყედუში, არ თიკანი ქაგამახთუ დო ნანამეშის დუწუ მთელი ამბაი.

თხა დოხედუ დო იბგარუ. ირი დღას იბგარტუ, დიდი ისიმადემტუ. ჩქვა მუ ყვატუ, არ თიკანი ორდამტუ დო ქორტუ.

თხას მგერიშ ოძირამუ დიდო უნტუ. მსქიბუში ხო-
ლოს თხაქ არ დიდი კუი ქეშანთხორუ, ჟინ ყონას კვათე-
რი ღერეფე ქოგაობლუ, ჰემუს ჟინ ტოტეფე, ცხინკეფე დო
ჩალათი ქომოთუ დო ლეტათი ქომოჟობლუ. ჰემ დღაშკულე
თხაქ, ოჭკომალე მომალუშა ნა იდატუ, თიკანი მსქიბუს ვარ
ნაშქუმერტუ, მუშიკალა ნიყონუმტუ.

არ რდღას მგერი ხინჯის მიკიტუში თხაქ ქოძირუ დო
მენდრაშენ დუჯობუ:

— მოხთი მგერი, მოხთი, ჭუმანერი გჿარი ართჷ ბჭკო-
მათ. სქანიშენი ხოლო არ დადული დო არ ყვარული მიღუნ,
მოხთი, ბუნდლა ქაგოწკი დო ჭკომი!

მგერის მციქა გააკვირუ, მარა თხა ხელებერი ძირუში
ნისიმაღუ „ჰამუს მუთუ ვარ უჩქინ თიკანეფე მა ნა ბიყონი,
მეფთა, ქოთუმეფე ქობუჭკომა დო მუქთი ობჭკომაჿ“.

მგერი მსქიბუკელე ნიტუში კუის ქოდოლოლუ. თხაქ
დოკორობუ ხომულა დიშქა, დოლობლუ კუის, ნოკანჩხულე-
თენ ქონუნწუ დო დაჩხურის ქეაკლიმუ. კომა ქოდოდგიტუ,
მგერიქ ომლორუს ქოგაოჭკუ. მციქა ჩქვათიშ კულე ჰექ
ნოშქერი დო მტეერიშ მეტა მუთუ ვარ დოსქიდუ.

მ ა ფ ა დ ი მ ჰ კ ე შ ი

 რ მაფა ქორტუ. ჰემუს ნა უღუტუ ოქრო ხაზინას ვარ ანტრინეტუ, მარა დიდო ხეზდიმერი ნა რტუ-შენი, არ ოქრო მითიშა ვარ ამეტეტუ.

არ დღას შაფაქ დუჯოხო ვეზირეფე მუშის დო უწუ:

— ჰანდლაშენ გოძლით დო კოჩეფეს უწვიო მი ჩქიმდა მალენ დო ჰაწიშა ქიანას უშეგნაფუ სუმ მცუდი ათქვენ, ჰემუს დიდო ოქრო მეზჩამ!

ვეზირეფე ჰემ ჯლაშენ იგზაღეს, ქიანა გოძლეს დო მაფაში ნოთქვამე ირის დუწვეს: „მითხანი მაფა ჩქუნიაშა ნალენ დო ქიანას უშეგნაფუ სუმ მცუდი ათქვენ, ჰემუს დიდო ოქრო მეჩამს მაფაქა“.

არ თუთა მეკილუ. მაფაშა მითი ვარ ნუხთიმუნ. კოჩეფექ ისიმადუმტეს: „ჰეშო მუ მცუდი ბუწვათ მაფას ჰაწიშა მითის ნა ვარ უგნაფუნია“. არკელე ჰაშო ისიმადუმტეს დო მაჟურაკელე აშქურიენტეს: „მაფას მცუდი მუჭო ბუწვათია“.

მციქა დროშკულე ჰა ამბაი არ მჰკეშიქ ქოგნუ დო მაფას ჰაშო ნუმჩინუ: „არ მცუდიშ ოთქვალუშა სუმ დღას დომჩვი დო ოკულე ირი დღას თითო-თითო მცუდი გიწუმერია“.

ჰა ამბაი მაფას ქონუღეს. აძიცინუ მაფას დო თქუ: „ჰე ზედიგოჰვერი მჰკეშის მუ მცუდი ათქვენ, მა ნა ვარ მიჩიკიტასა“.

მეკილუ არ დღა. მაფას გური დამონკანუ დო ნისიმადუ: „სოთი მჭკეშიქ მთინითი დომიწუმეს სუმ უშეგნაფუ მცუ-დიდა“ დო ღუჯოხუ ვეზირეფეს.

— ე, ვეზირეფე — უწუმეს მაფაქ, — ისიმადით დო გოფ-შინით, მუ მცუდი ითქუ ანდლაშა ქიანას მუ ნა გიჩქინან, გო-გაშინან, ჭუმანის მა მიწვათენ.

ვეზირეფეს ჰემ დღას დო ჰემ სერის თოლი ვარ უდვა-ლუნან, ჭუმანიშაქის ნოთქეამე მცუდეფე გოიშინამტეს. მა-ჟურანი დღას ჭუმანიში ორდო მაფაშა ნა მეხთეს, მაფა მცხოდარის ორტუ. ვეზირეფექ მუ ნა უჩქიტეს, ღუნვეს.

მასუმა დღას გობრიწერი, გოტალახერი მჭკეში მაფაშ ჯიხას ქონოდგითუ, მოიწკუ ქალამანი დო კუჩხეს ნა მოდი-ტუ თითხუ წინეკეფეთენ ქამახთუ მაფაშა. მაფა ორძუს ხე-ტუ დო ჰექოლ-ჰაქოლე ეჩი ვეზირი ელუხეტუ. გობრიწერი მჭკეში ძირუში, მაფას აძიცინუ.

— მუ მცუდი ამბაი მომილი? — კითხუ მაფაქ მჭკეშის დო ხოლო არ კაა ქოგამიძიცუ. მჭკეში ჩქარ ვარ გოფჳიმო-შუ დო უწუ მაფას:

— პაპული ჩქიმის ჟურ ყონა უღუტუ. არ ყონას ნა ხაჩ-ქუმტუ დიკა, მთელი ქიანას დუბალუტუ.

— შეგიგნაფუნანი ჰამკათა მცუდი? — კითხუ ვეზირეფეს მაფაქ.

— ვარ, — უწვეს ვეზირეფექ.

მჭკეშიქ ჩქვა ნენა ვარ იშილუ, ეისილუ, გამახთუ გალე, მოფდუ ქალამანი, ბიგა მუში ქოდიქაჩუ დო ჩხურაშა იგ-ზალუ.

მაჟურა დღას მჭკეში ხოლო ქომოხთუ მაფაშა, მოიწკუ ქალამანი დო ქამახთუ. მაფა ქოხენ ტახტი მუშის დო ჰე-ქოლ-ჰაქოლე ვეზირეფე ელუხენან. მჭკეში ნა ამახთუ-ს-თერი, მაფაქ მუთხანი უწვასუნტუ, მარა მჭკეშიქ ნენა გო-წუნჯუბალუ დო უწუ:

— მაჟურა ყონას პაპული ჩქიმიქ მარქვალი ხაჩქუმტუ დო ირი წანას ნა აყვიტუ ჭუჭული ვით ნოლას ვარ ინტი-რეტუ.

გააკვირუ მაფას დო ვეზირეფეს კითხუ:

— შეგიგნეფუნანი ჰამკათა მცუდი?

— ვარ შემიგნეფუნან, — უწვეს ვეზირეფექ.

მჭკეში ემსელუ, ხოლო მუში ბრიწერი ქუდი ქოგითუ დო გალე ქაგამახთუ. ჰა მაფა დიდო ხეზდიმერი ნა რტუ დო ჩქარ მითის ოქრო ვარ მეჩამტუ ჰეთი კამხეშა ქუჩქიტუ, ჰამუშენი მჭკეშიქ ონჭინამტუ ქალამანიშ მოდვალუ დო არკელეთი უსიმიწტუ: „მუ თქვანდორენ მაფა დო ვეზირეფექა“

მჭკეში ნა გამახთუსთერი, მაფა ეცხონტუ ტახტიშენ დო ვეზირეფეს უწუ:

— ვეზირეფე, ძირომთი მჭკეშიქ ხაზინაში ოქრო გოწამილასენ. ჭუმენთი მჭკეშიქ ჰამკათა უშეგნაფუ მცუდი ღოთქუ ნა, თქვან ვარ შემიგნაფუნანდა ვა თქვათ, შემიგნაფუნანშო, მიჩქინანშო — თქვით!

მჭკეშიქ ქოშიგნუ ჰადა დო იგზალუ. ჰემ დღას მჭკეშიქ ლუმჯიშა ჩხური ოჯვინამტუ დო პილილი გელაჩამტუ. მასუმა დღას ხოლო ქომეხთუ მაფაშა.

— მუფერი უშეგნაფუ მცუდი თქვაგინონ ჰამ დღა? — ძიცინერი უწუმეს მაფაქ.

— ბაბა სქანის დიდო მტერი უყონუტუდორენ დო შქვით წანას ოკოკიდინუ უღუტუდორენ ჰემთეფეკალა, — უწუმერს მჭკეშიქ, — ჰამ ოკოკიდინუფეს ნა მოყუმტუ ზიანითენ ბაბა სქანიში ხაზინა ქომოიჩოდუდორტუნ. ჰემ დროს ბაბა ჩქიმიქ ნოცხუდორენ ბაბა სქანის ოში ოქრო. ბაბა სქანი ჰემ წანას დოღურუ დო ოში ოქროთი ქოდოსქიდუდორენ.

მჭკეშიქ აშო ნა თქუსთერი, არ ვეზირი ეცხონტუ დო: „ჰადა მიგნაფუნან, მიჩქინანდა!“.

— ჰადა ქომიჩქინანდა — თქუ მაჟურა ვეზირიქ.

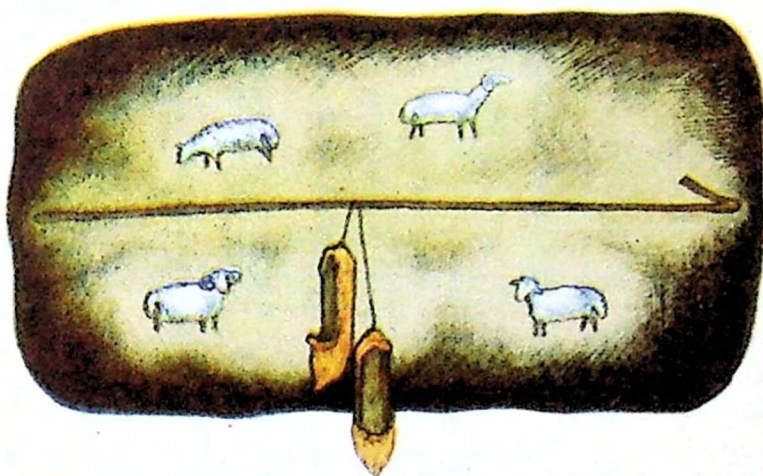
— ჰადა ნა ვარ უჩქინ, მი იყეკენ, მანთი შემიგნაფუნდა — თქუ მაფაქ.

— შეგიგნეფუნან დო ქოგიჩინანში, ჩქვა მუთუ ოთქვა-
ლუში ვარ მილუნ. ბაბა სქანიში ბერე სი რე დო ტახტი მუ-
შითი სი გილუნ. ჰემუშენი ჰე ოში ოქრო სი მომჩაგინონ-
და, — უწუ მჭკეშიქ მაფას.

მაფას მცია ორას ნენა ვარ ათქუ, ოკულე ვეზირეფეს
უწუ:

— ჰალალი რენ ჰამკათა მჭკეშიშენი ოში ოქრო, ქომე-
ჩით!

ქომეჩეს ოში ოქრო. მჭკეშიქ უბას ქომეშიდუ, იგზალუ
დო მუქთი იხმარუ დო ჩქვასთი ოხმარაფუ.

ჯადი ოხაი

არ ჩილ-ქომოჯი ქორტესდორენ. არ დღას ქომო-
ლი დიძაბუნუ დო დოდურუ. ჰამუს ნა დუსქიდუ
ოხორჯა ჟურშურონი რტუ. ოხორჯაქ სუმ თუთაშკულე
ტკუბი ბიჭი ბერეფე ქოდობადუ. არ ბიჭი ბერი დოდურუ დო
ოხორ-კერას მაჟურა სქირი დუსქიდუ. ოხორჯას ჩქვა ბერი
ნა ვარ უყოუნუტუშენი, პა ბიჭი ბერეშ ჟინ თირთინტუ.

ბიჭი დირდუ. ნანაძუშის უნტუ ბერეს ნა ოკითხაფატუ.
ბერესთი კაი დაწონუ დო ქოდაჯერუ.

მარიაშინაშ თუთაშ არ დღას, მაფხა ტარონა რტუში
ოხორჯა ტამტრაშა ოხთიმუშა დიხაზირუ. არ ოფშა გუდა
მწუთხე ყვალი, ქოვალი, ღომუ, კიციში. მჭკუდი, ქოთუმეშ
ხორცი, არ კარდალა ლაზუტი, ლობიაში პარკი. კურკა ნა
ვარ უღუტუ, ჰემა დოლობლუ დერგის; ოკულე ფქვერი ონ-
ცორუთე დონცორუ, მთელი ჰანთეფე ქოკოკორუ თოკითენ
დო ბიჭის ქომოკიდუ. ოკულე ჟურ ბიგა ქომოიდუ, არ გუნ-
ძე დო არ მკულე, გუნძე მუქ ქოდიქაჩუ, მკულე ბიჭის ქომე-
ჩუ დო ტამტრაში გზას ქოგედგითეს. ტამტრაშა დიდო მენ-
დრა გზა უღუტეს, დიდო ჩხეაფა ტარონითი რტუ. ონდლე-
ნერი მჟორა ნა გმოჩხუ დოჭკინდინერი ნანა ტობაკალა, არ
დიდი მურგვალი ქვაშ თუდე ჩირდილის მოშვაჯინუშენი
ქოდოხედუ. ნანა დო ბიჭიქ ყინი წკარი ქოშვეს.

— ოხააი! — ნა დოხედუსთერი დიკუსუ ნანაქ დო ქედინჯირუ. ბიჭითი თიფის ქოგამინგორუ, ჰემინდოს ჰე დიდი ქვა ოკიწკუ დო არ ჭერელი ფორჩონი ფიმფილონი ბადი ქოგამახთუ.

— მუ გინონან, მუშენი მიჯოხი თი-მანდილონი? — კითხუ ბადიქ. ნანა დო ბერეს გააკვირეს დო ბადიშა მუთუ ვარ ათქვეს.

— სო ნულუთ — ხოლო კითხუ ბადიქ.

— ტამტრაშა, — უწუ ნანაქ, — ჰექ დილო კაი ნწოფულა რენ დო ბერი ოგურაფუშა მებიყონუმ.

ფიმფილონი ბადი ქოგეხთუ ქვაშენ, ოსურიშ ხოლოშა ქომეხთუ, ბიჭის ჟინშენ თუდეშა არ კაიხეშა ქომენდოწკედუ დო ოკულე ნანამუშის უწუ:

— დილო მენდრა ნიყონომ ბიჭი სქანი. ქოდომიჯერ ნა, ჩქიმიკალა ქონაშქეი. მა ირიფერიშ მოხენე ბორე. ოხაი მჯოხონს, ჰამ დიდი ქვაშ დოლოხე ბსქიდურ. ქოდომიჯერ ნა ბერი სქანი ანდლაშენ ჩქიმიკალა ქოდობიტალამ. არ წანას იყვენ დო ქომენდობოწკერ, მუთუ აგურენი დო ვანა, არ წანაშკულე მოხთი, ჰამ ქვაკალა ჩქიმი ჯოხო „ოხაი“ დიჯოხი, მა გამაბულურ დო ირი ხოლო დოგიწუმერ. ბერი სქანის ვარ აგურენ ნა, ართი წანაშ ქირა ქომომჩამ დო ბერეთი მენდიყონომ. აგურენ ნა, ბერი სქანი სუმ ჩქვა წანას ჩქიმიკალა მებაშქუმერ, ქირათი ვარ მინონ დო სუმ წანაშკულე მენდიყონი.

ბიჭიშ ნანას დილო მოწონდუ ოხაიშ ნენა, ბერი ქონუშქუ დო მუქ იგზალუ ოსორიშა, ოხაი დო ბიჭი ქვას ქამახთეს. ქვა ქოკოხთუ.

ოხაი ჯადი რტუ დო მუში შეეირდეფეს ჯალობა ოგურამტუ. მიქ ჯადობაშ დულმა კაი იგურატუ, ჰემა ვარ ნაშქუმერტუ. „მა შური გემდგინშა ჩქიმდენ კაი ჯადი ქიანას მითი ვარ რტასენ დო ჯადობაში დულმა ჰამ ქვაშ გალე მითიქ ვარ გამიდასენმა“. — ისიმადემტუ ბადიქ. შეეირდეფექ ნა დიგურატეს, არ წანაშკულე სინჯუმტუ. არ წანაშა შეეირდეფე მუს ნოყუმტეს, სო ნა მუქ იდატუ, ჰექ ნოყუმტეს

დო მუქ მუ ყვატუ, შეგირდეფექთი ჰემა იქომტეს. მის ნა
პაშოთე ჯადობაშ დულმა ვარ ნაგნეტუ დო ვარ აგურეტუ,
ოხაიქ არ წანაშეკულე ნაშქუმერტუ ოხორი მუშიშა.

თი-მენდილონიში ბიჭიქ ოგურეს ქოგაოჭკუ, ჰამ ფიმ-
ფილონი ბადიშენ იგურამტუ ჯადობა. ოხაის არ მსქეა
ქალე-ბოზო უყონტუ: ლოყა მჭითა, ტანმაღალი, მჟორას-
თერი თომაფეთენ, თოლეფე ზულასთერი, უჩა, გუნძე, წამ-
წამეფეთენ... ჰე ბოზოში მსქევანობა ოთქუთენ ვარ ითქვენ,
ოჭარუთენ ვარ იჭარენ.

არ მენდაწკომილუთენ ჰა ბოზო ბაბამუშიში აღანი შე-
გირდის დოაყოროფუ, მარა შქურინათენ მითიშა მუთუ ვარ
ათქვეტუ. ბოზოქ მუშებურა იზმონუ: „ჰამ ბიჭიქ ჯადობა
კამ ქოდიგურუ ნა, ბაბაჩქიმიქ ჰაქ ქონაშქუმერს, არ სოთი
ხვალა-ხვალა ქობძირატი დო მუთუ დობუწვატიდაა“.

არ დლას, ჭუმანიში ბიჭიქ პიჯი იბონტუში, ბოზო ტკო-
ბაშა ქონახოლუ დო ყუჯი-ჯინჯის ელუფურჩოლუ:

— ბაბაჩქიმის ირი დლას თი ჰეშო ოძირი, ვითამ მუთუ
ვარ ნაგნეფ. წანა ნა მეკილას, ირი ზოლო გკითხასენ, სი, —
მუთუ ვარ მაგურუ, მუთუ ვარ მიჩქინ-შო უწვი. მიჩქინდა
დუნვი ნა, პაქოლენ ვარ მეგაშქუმერს გიჩქიტას.

ბიჭიქ ჰემ დლაშეკულე ოხაიშ ბოზოქ ნა ოგურუსთერი
იქომტუ. მეკილუ არ წანა. ოხაიქ კითხუ ბიჭის:

— მუ იგური ჩქიმდენ, მუ გიჩქინ?

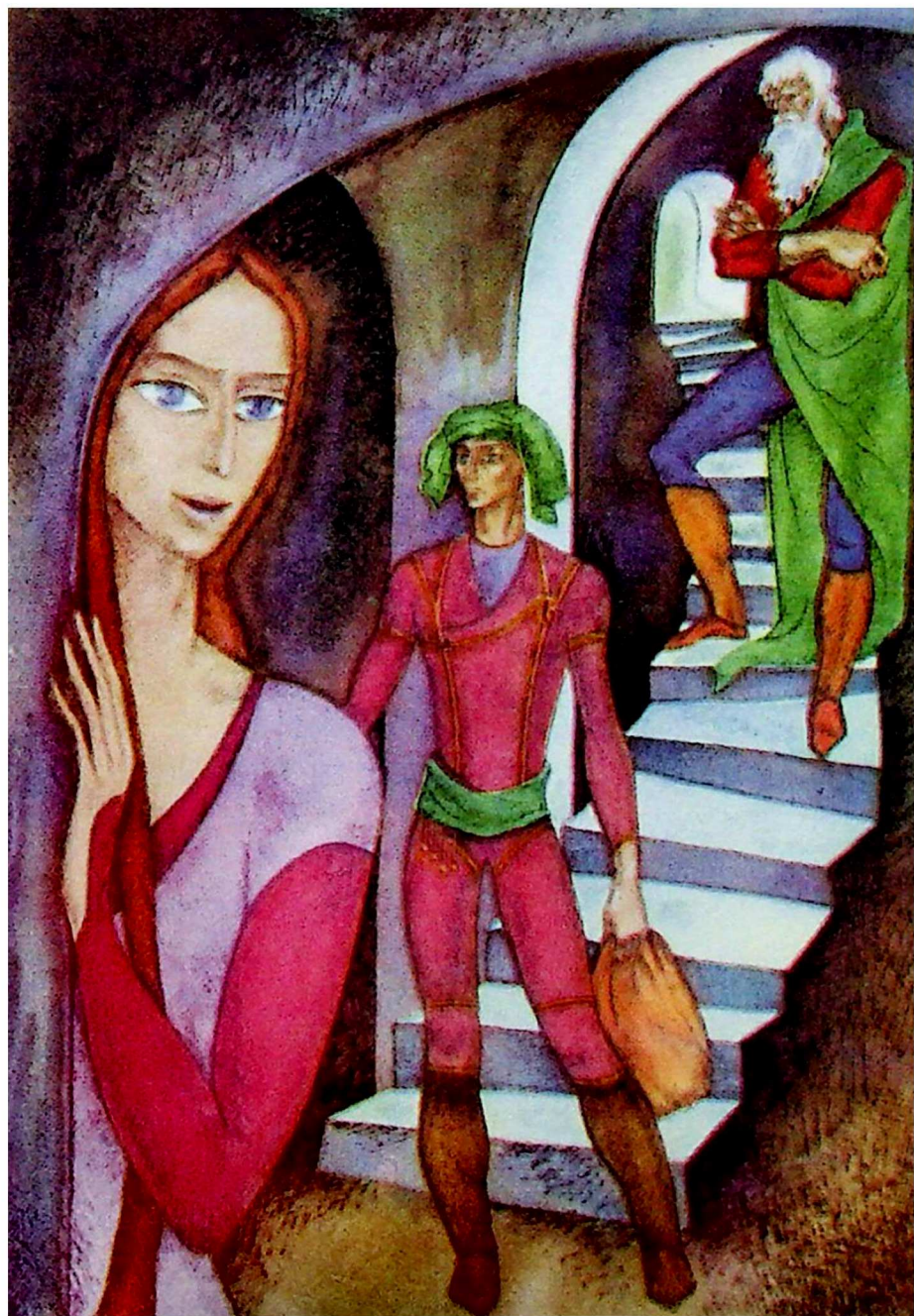
— მუთუ ვარ მებაგნი, მუთუ ვარ მაგურუ, მუთუ ვარ მიჩ-
ქინ, — უწუ ბიჭიქ.

ოხაის კამ აწონუ, ჰაწი ბიჭიშ მეშქეინუ უნტუ დო ნანა-
მუშა ჩუმერტუ.

არ დლას ქომოხთუ ბიჭიში ნანა, ქეაკალა დოდგითუ,
დოჯოხუ ფიმფილონი ბადიში ჯოხო „ოხაი“. ქეა გოიწკუ,
ბიჭი გუმბათუ დო თი-მანდილონის უწუ:

— მუთუ ვარ აგურუ ბერე სქანის, ოსურ-პატონი, მენ-
ა-ფინა.

მანდილონის პატი აწონუ, მარა მუ ყვატუ, ოხაის
მუშა არ წანაში ქირა დო ბიჭი მენდილონუ. თი-მანდილო-

ონი ჰეკო დერდონი რტუ-ქი. გვერდი გზა შაქის არ ნენა ვარ უთქვალუნ ჰეშო ნულუტეს. ხოლო ნანა ვარ ნახონდინუ დო ბერეს უწუ:

— არ წანას უსთაკალა მეგაშქვი, მუთუ ვარ გაგურუ დო ქირათი ქომეძოჩაფი.

ბერექ ჰექოლ-ჰაქოლე გოაწკედუ, ქვაშენ კაიხეშა მენდრარტეს, ხოლო მითი ვარ ჩქინტუ დო მითიქთი ვარ ოგნამტუ მუში ნენა. ოკულე უწუ ნანამუშის:

— სი დერდი მო ზდომ, ნანა, მა ირი ხოლო ქომიჩქინ. ოხაიში ხელობა ქოდობიგური, მარა მცუდი ბეწვი, ქეძუშენი მუში ჯადობა კაინა იგურასენ კონი ჰემუქ გალე ვარ ნაშქუმერს.

ნანა ჰაწი მოხთუ ღნოსიშა, ჰაწი ნუგნუ ოხაიში ოინეფეს დო კაწონერი კუხხეს უნძინუ ოხორიშა ორდო ბიგზალათიადო.

ნანა დო ბიჭი არ სოთი ვარ ოხვაქთეს დო ქომოხთეს ოხორიშა. კად ქამუიშვაჯესში ბიჭიქ უწუ:

— ოხაიში უსთობა ნა უჩქინ კონი უგჳარე ვარ დოსქიდუნ. სი მო გაგაკვირას შა ფუჯი, ხოჯი, თხა, ცხენი, გურუნი, ჯორი, ჯოღორი, კატუ, ძთუგი, ქითუმე, ღორღოჯი, ჭურჭა, მაყაყი, მგვერი, მწკირი, კოლი, ბომბულა, მუთხანი ნა გინონ ჰემა ბიყვერ. სი გინონ ნა მა თხა დობიყვერ, სი გამამჩი, მა ხოლო კონი დობიყვერ დო სქანდე ქომოხთულურ.

— ჰაშო მუჭო იყვენ? — გააკვირუ ბიჭიში ნანას.

ბიჭი არშეანჯის არ დიდი ჩხური დიყუ. ნანაქ ჭუმანის მენდიყონუ ბაზარიშა დო ქოგამაჩუ. მაჟურა დღას ჩხური ამტუ ჰემ კოჩის მიქ ნა ეჭოფუდორტუ, ხოლო კონი დიყუ დო ნანამუშიშა ქომოხთუ. კად დაწონუ ნანამუშის დო ჰაწი ჰემუქთი იჯერტუ ჰამ ბიჭიში ჯადობა.

— ჰაწი ხოჯი ბიყვერ დო გამამჩი — უწუ ნანამუშის ბიჭიქ დო ხოჯი დიყუ. ნანაქ ჰეთი ქოგამაჩუ. მაჟურა დღას თი-მანდილონიში ბერე ხოლო ოხორი მუშიშა ქომოხთუ.

— ჰაწი ცხენი ბიყვერ, მარა ბაზარიშა ნა მიყონა აღვი-
რი მითის ვარ მეჩა, ოხორიშა მოილი ღო ქეშინახი. აღვი-
რიშენი მითიქ დიდო ფარა მექჩას ნა, მა თი გეგინკანუმ ღო
ჰემინდოს მეჩი, — თქუ ბიჭიქ ღო ცხენი დიყუ.

ნანამუშიქ მენდიყონუ ბაზარიშა. დიდო მუშთარი უყო-
ნუტუ ჰამ ცხენის: ართიქ — „მა ებჭოფამინონ“, მაჟურაქ —
„მა ებჭოფამინონა“ ღო ართიკართის გზა ვარ მეჩამტეს,
მთელიქთი — „მანაა, მა ებჭოფაა“ — ზოპონტეს. ნანაქ მუ
ყვატუ ვარ უჩქიტუ.

ჰემ ღლას ჰამ ბიჭიში ამბაი ოხაიქ ქოგნუდორენ. ოხაი
ჩქვა კოჩიში სურეთის ქამახთუ ღო ბაზარიშა პენდახთუ.
მეხთუში, ბიჭიში ნანას ცხენი გამაჩამერი ვარ უყონუტუ.
ოხაიქ ჟურ ჰეკონაი ფასი მეჩუ ღო ცხენი მუქ ქეჭოფუ.
ოხაიქ აღვირითი აკვანდუ, მარა ნანაქ ვარ მეჩუ. ოხაიქ
აღვირიშენი ცხენიში ფასი-ქომეჩუ. ცხენიქ ჰემინდოს ქო-
ხოწონუ ჰამ კოჩი ოხაი ნა რტუ. ჩქვა მითიქ ჰაკო ფარა
აღვირის ვარ მეჩამტუ ღო თი გმონკანუ. ნანამუშიქ ქომეჩუ
აღვირი. ოხაიქ ხოლო აღვირი ცხენის ქამუდვუ ნუკუს
ღო — „ხეს ქოდოლობიტკორაა“ — იზმონუ, მარა აღვირი
ნა გოწულუსთერი, ცხენიქ ინჯუბალუ, ტოროჯი დიყუ ღო
ფუთხუ. ოხაი ქურიშა გოაქთუ ღო გმათხოზუ ტოროჯის.
ტოროჯიქ არ ოფუტეს მჭითა დოლოქუნერი ქალე-ბოზო
ქოძირუ მენდრაშენ, ფუთხუ ჰემუშკილე, გურპიჯის ნოფუ-
თხუ ღო ფუქური დიყუ. ბოზოქ ფუქური ხეს ქოდიქანუ.
გააკვირუ: „ჰაა სოლე მოხთუა“ ღო ოშურუს ქოგმოჭკუ.
ქურითი ბოზოში ხოლოს ქოდოხედუ ღო მაკვანდე დიყუ.
ჰაწი ჰაა მაკვანდე მეხთუ ღო ქონოდგითუ ბოზოს.

— ქომომჩი ფუქური ღო მუ ნა გინონ, მახვეწი, — უწუ
მაკვანდექ. ვარ მეჩუ ბოზოქ: „ჰაა ჩქიმი ფუქური რენ სი
მთ მექჩაა“.

ჰაანა ქოძირუ ბოზოშ ნანაქ კითხუ:

— მუ რენ ოსური ჩქიმი, მუ გორუმს ჰემ მაკვანდექ?

— ფუქური მაკვანს, — უწუ ბოზოქ.

— ქომეჩი ღო იგზალას, ქონიწკინი! — დუჯოხუ ნანამუ-
შიქ.

ბოზოქ ქონუსიძინუ ნანამუშის, მარა ფუქური ქურუმიშ
კაკალი დიყუ დო ჰექ ქოგოშიბლუ. ჰადა ნა მაკვანდექ ძი-
რუ, ჩქარ ვარ იყონდუ, მამული დიყუ დო ოძანგუს ქოგო-
ჭკუ, მარა ქურუმიშ არ კაკალი მკაფუ დიყუ, მამული
გოშქუ დო გზას ქოგედგიტუ. იღუ, იღუ, დო ოხაიში ოხო-
რიშა, ჰე დიდი ქვაშა ქომეხტუ. გოიწკედუ ჰექოლ-ჰაქოლე,
დო მითი ვა რტუში, ხოლო კოჩი დიყუ დო დუჯოხუ:
„ოხაი!“ ქვა უკუიწკუ, მარა ოხაი სოთი ვარ ჩქინტუ. ბიჭი
ამახტუ, ოხაიშ ბოზო ქაგამიყონუ დო ოხორიშა მენდიყონუ.
ნანა მუში ოხორის რტუ. დიდო კადაწონუ: გონდინერი ბიჭი
ქომომიხტუ დო ოჯადიშა ნუსათი ქომომიყონუა.

დიდი ჭანდა ღოდგეს, მანთი ქობორტი, ბშვი, ბჭკომი
დო ჭანდათი დიჩოდუ დო ოხაიშ ამბათი.

მავა დო მავალე

ბრ ჩილ-ქომოჯი ქორტეს. ჩხორო ბერი უყოუნტეს, სუმ ბოზო დო ანში ბიჭი დო არმჯვეში ფაცხას სქიდუტეს. ჰემთეფეს ონტულე დო ჭუჭუტა ყონა ულუტეს. ონტულეს ლუყუ, პრასკია, ბულეკი, შუკა დო ჩქვა დო ჩქვა მერგაფე ორვამტეს. ყონას დიკა დო ლაზუტი ხაჩუმტეს. ორდონად ფუქრინორას კოჩიქ ყონა დოხოზუმტუ, თასი დო-თასუმტუ, სერ-ნდღალერი ოდგიტუ ლეტა მუშის დო ჰა-შოთე ოწკერტუ ბერეფეს.

არ დღას ოხორჯაქ ქომოლი მუშის უწუ:

— კოჩი, ოხორი დომამჯიეშეს. ნიკნაფე დო კიდაფე ქო-გოწაქცუ მჭიმა დო მთვირითენ; ჰა თხოძუმ ფიცარიფეთი დიინჩოლუ დო გოშიბლენ, ჭერი დო ონცხონი თის გემა-ბლენან, მჭიმა დო მთვირის ბერეფექ ყინითენ თირთინან დო ახვალენან. კოჩი ჩქიმი, იდი ტკაშა დო ოხორიშენი ნჯალე-ფე დოკვათი.

ქომოლიქთი ქონუყუჯუ ოხორჯაშ ნენაფეს დო ქოდო-ლინგონუ; „ჩხორო ბერი მიყონუნ, ჩქუნ ჭუტა ფაცხას ვარ ინტრენან, ა ტკაშა მენდაფთა დო დიდი ოხორიში ოკოდუ-შენი ჯალეფე დობკვათა დო ფიცარიფე დობხერხაა“. კო-ჩის ბალუში ოკოდუთი გურის დეაყუ დო აზმონუ მუშებურა: „ბაღუს სუმ-ოთხო ხარო დობუხენამ — ართის ლაზუტი დო ღიკა, მაჟურას — ლობია, მასუმანის ფქვერი ქოდოლობო-ლამ დო ყინვაშენი დობშინახუმა“.

მაჟურა დღას კოჩიქ ოხორჯა მუშის უწუ: „ჭუმანის ტკაშა შებულურ დო გდარი დომახენია“.

ჭუმანის ოხორჯა ორდო ქეძელუ. ოხორჯაქ ფუჯის ქოგამუნჭვალუ, მჟა დონწორუ დო დოგუბუ, ოკულე ონცორუთენ ფქვერი დონცორუ დო ცომი დუცხუმ გობის დოქიმიწუ ოჭუშენი. ჰამუშ კულე ქაფწონი მჭკუდითი ქოგაუჭუ. ოკულე ქოვალე, ყვალე დო ქაფწონი მჭკუდი ცანცას ქოდოლოდუ დო გზაშენი ქომეჩუ კოჩის. ქომოლითი ორდო ქეძელუ, ოხორიშ გედგუ ნა უნტუ სუა ბიგათენ დოზუმუ, ოკულე ნაჯახი, არგუნი, ბურჭული დო ხერხი ეზდუ დო გზას ქოგედგითუ.

კოჩი მტკაშა ქომოხთუ. ჰემ ტკას ირი ნჯა ქორტუ: ჭკონი, ჭუბური, დუცხუ, თსიჰუ, წიფური, ნეძი, თსირი, ბუოლი, მცხული, ასკილი დო ჩქეა დო ჩქეა...

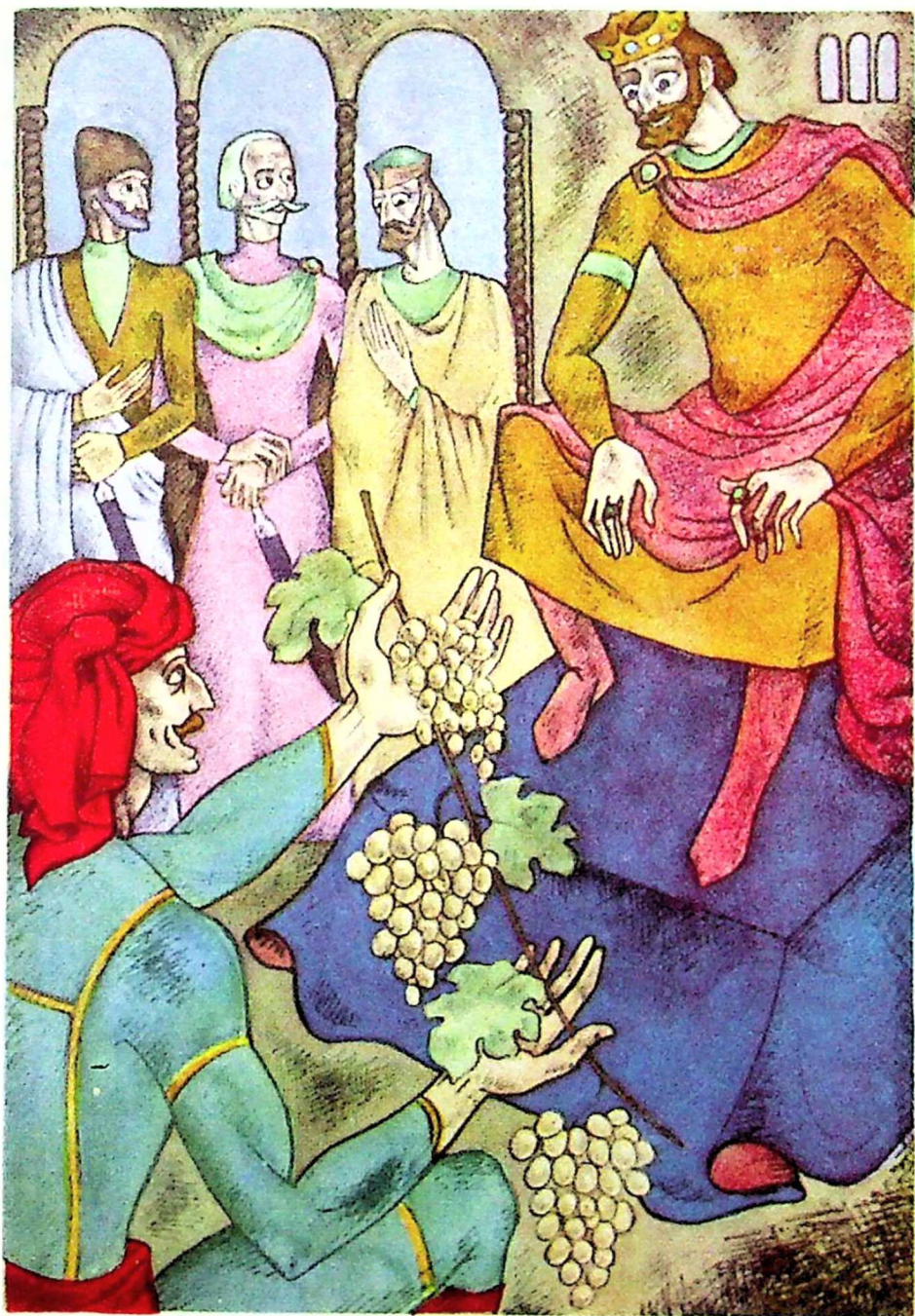
ჰაკო ნჯალეფე ძირუში კოჩიქ იზმონუ: „ჭკონი დო ჭუბური ქომობკვათუმ დო ფიცარეფე დობხერხუმ, თხირიში ჭეფხეთენ ჩელტი დობუმ ლუღიში ბუტკაშ ოხოძინუშენი, ჭუბურიში ხომულა ტოტიფეში მასარი დობცონუმ დო კად დობერიითი დომაყვენა“

კოჩიქ ნაჯახი მოძქინუ დო ჭკონის დოლუდგუში, ჭკონიქ დიკუსუ დო კოჩიშ ნენათენ უწუ:

— მა ჰა ტკაშ დოლოხე მთელიშენ ჯვეში ნჯა ბორე. მა ოვროში წანაშ წოხლე დობიბადი. თი ჩქიძის დიდოფე გოლახთუ: მჭიმა გემომჭიმტუ, მთვირი გემომთუმტუ, იხიქ დიდო მიბარუ, ტოტიფე ჩქიძი დიდო ნდრიკუ დო ქერქითა დომაქერცელუ, მარა ფესო დო ჯიჯი ჩქიძი ხოლოთი კაპეტი რენ. ოწკედი, ნაკო კინჩიშ ობლეფე მთელითი ქოდიბლენ თუდე დო ჰემთეფეს მიქ უშველას.

კოჩის გურის ნაჭუ დო ვარ მოკვათუ. ჰაწი კოჩი დუცხუს ქონოდგითუ, მარა დუცხუქთი კოჩიში ნენათენ უწუ: „ვარ მომკვათა, ჩქიძი ფუქურეფეთენ ბუტკუჯი იძლენ დო თოფური იქომსა“. კოჩის ჰეთი გურის ნაჭუ დო ვარ მოკვათუ.

ჰაწი კოჩი ჭუბურის ქონახოლუ ჭუბურიქთი კოჩიში ნენათენ ახვეწუ:

— მო მომკვათუმ, მა დო ჩქიმი ჯუმალეფე — წიფური, მცხული, უშქური, ყომური, ანტამა, ლული, ბული, ბერწეული, ბჟოლი — ჩქუ მომკვათით ნა ჰა ტკას ნა სქიდუნან მთუთი, ღეჯი, მსქვერი, კვენური, მკაფუ, მეღი დო ჰემთეფეშ მოთალეფე, ირი ხოლო უგდარელი ქოდოსქიდუნან.

ჰამოფეთენ დიდო გოხთუ კოჩი ტკას დო ოკულე თქუ მუშებურა: „ნჯალეფე ვარ მობკვათი, ჰაწი მოხთი ინჭირი დო ჩქვა ბუჩქეფე დობკვათა დო ოხორიშა დიშქაშენი მენდებილაჲ“. მარა ინჭირიქთი ახვენწუ დო კოჩიქ ვარ მოჭკირუ.

კოჩი ოხორიშა გოიქთუ. გზას მულუტუში გერმა-კოჩი ქონაგუ დო უწუ:

— სი ნჯალეფე ნა ვარ მოკვათიშენი მა არ კაჲ მუთხანი გოგურარე. სი ტკას ძირი მტკური ნჯალეფე — მცხული, უშქური, ლული, ყომური, ბული, ბინეხი — ჰენთეფექ იჩანუმან, მარა მჭიფე დო მჭოხა რენან დო კოჩიქ ეა იმხორს ჰემთეფეს კოჩიში ხე უნონან. მა მეგჩარე ჰა ნჯალეფეშ ნერგეფე, სი ქოდორგი, თილი-ყუჯი გედვი, ქოგულობი, ჭუმანი დო ლუმჯის წკარი უბი დო ქოძირომ მუჭო კაჲ იჩანასენ.

— ჰეჲა ჰო, მარა უოხორე ქოდობსქიდი, — უწუ კოჩიქ.

— ოხორი ქვაში დოკოდი. ყინვას გოტუბასენ, მაფხას ვარ გაჩხვაფენ. ჩქვა ვართი ქცუნ დო ვართი დოლიბლენ, — უწუ გერმა-კოჩიქ.

კოჩიქ ქოდაჯერუ, ქომოილუ ნერგეფე ოხორიშა დო ქოდორგუ. მუქ დო მუში ბერეფე სერ-ნდღალერი ჟინ გაოდგიტეს — ბუცხითენ ბუცხომტეს, გოროხეფე ბერგითენ ტახუმტეს დო ფუშონუმტეს.

მეკილუ ოთხო-ხუთ წანა. ნა დორგეს ნჯალეფე დიდდეს. ბინეხი მაღალი ნჯალეფეს ქოგოაკორუ დო დიდო კაჲ ბადი დიყუ. ჰა ბადის დიდო ლოცა უშქური, მცხული, ლული, ბული დო ანტამა იჩანერტუ. ირი წანას კოჩიში ბიჭეფექ გუდელეფეთენ დიდო ყურბენი წილომტეს, ოკულე დოჭინახუმტეს დო ღვინი იქომტეს.

ჰა ამბაი მაფაშ ყუჯიშა ქომეხთუ. მაფას ვეზირეფე მუ-
შიქ უწვეს: „ჰამკათა ბალი სი ვარ გილუნ მაფა რექ დო ჰე
კოჩის მუჭო ულუნ? მოშქვით დო კოჩი ჰაქ ქომობიყონა-
თაა“. ვეზირეფექ ქოჩის მაფაქ გიჯოხუმსდა დო ქონუმ-
ჩინეს.

მაფაშა ხემბოში მუჭო ბიდაა დო კოჩიქ ყურძენი დო-
ჭინახუ დო გუდას ქოდოლობუ. კალათეფეს ანტამა, უშქუ-
ჩი, მცხული, ლული, ფუჯიშ-თოლი დო თოლიმჩხუ ყურ-
ძენი ქოდოლობლუ, კალათეფე — ბერეფე მუშის, გუდა —
მუქ მოჰკიდუ დო გზას ქოგედგითეს.

ჭუტა იდეს დიდო იდეს მაფაშა ქომოხთეს. მაფა ორძის
ვებეტუ. კოჩიქ მაფა ძირუშა მოჰწკუ გუდა, ხოჯიში დიდი
ქრა ოფშუ დო მაფა დოხეამუ, ღლაგუნძაში უწუ:

— ღორმოთიქ ოში დლა არ დლათენ გიშინას. ირო ხვა-
მერი დო უჯგინუ რტა, — თქუ დო ოშუ, ოკულე ხოლო ქო-
დოლობუ დო მაფას ქომეჩუ. მაფაქთი ოშუ, დიდო აწონუ
დო კითხუ:

— ჰა ოშუმონი ჩქვა ოშუმონეფეს ვარ ნუგამს, ჰაა სი
ძირი?

— ჰა ოშუმონი მა ჰი ბალი ჩქიმიშ ყურძენიშენ, უწუ კო-
ჩიქ.

— ჰაშო ბალი მა ვარ მილუნ დო სი მუჭო გაყუ, — კითხუ
მაფაქ.

— მა ჰა ბალი ჩქიმი ხეთენ დობორგი. ირი ხოლო სე
ჩქიმიტე ჰი, — უწუ კოჩიქ დო ნენას გეჰკიბინუ: „ჰა მუ მათ-
ქუა დო“.

— ოქი სი ირი ხოლო გახენენ მა სუმ მუთხანი გიწვარე
დო ჰემთეფე ვარ ყვი ნა ბალი სქანი გოწაგილარე, დოვახე-
ნუ ნა ბალი სქანი სი გილუტას, — თქუ მაფაქ.

— მა გისიშინ მაფა ჩქიმი, თქვი მუ ნა მიწვარე, — უწუ
კოჩიქ.

— ყონას დიკა ბთასით. სი არ სერიშ დოლოხე მთელი
თასი ეშილარე, ჰეშოქი ჩქართი ვარ ეხთას, — უწუ მაფაქ.

კორი ემსელუ დო იგზალუ ტკაშა, ჭკონის ჯირეკის ქოდო-ხელუ დო მაფაქ ნა უწუდორტუნ ჭკონის დუწუ.

ჭკონიქ ქოდუჯოხუ ტოტიფე მუშის ობღე ნა უღუტეს კვინჩეფეს: მეწკარეფეს, კიდეფეს, გუგულეფეს, მალაღუდე-ფეს, ოფანფეფეს, ჩხვიკეფეს დო უწუ:

— ჰამ სერი მაფაში ყონაშა იდით დო ხაჩქერი დიკაში თასი მთელითი ეშიდით!

მაჟურანი დღას კორი გეხთუ მაფაშა დო უწუ: „მაფა ჩქიმი სი ნა მიწვი დულა დოპი“-მა. მთინითი კვინჩეფექ მა-ფაში ყონას ართელი დიკაში თასი ვარ ნაშქვესდორტუნ.

— ჰაწი სი არ სერის დოლოხე თოფურიში ლუქუნამ ჯიხა კოდარე! — უწუ მაფაქ.

კორი ხოლო მენდახთუ ტკაშა დო ჰა ამბაი ჭკონის დუ-წუ. ჭკონიქ დუცხუს უწუ:

— ჰა კორის ჰაწი სქანი მეშველუ უნონ!

დუცხუქთი დუჯოხუ ბუტკუჯიფეს დო უწუ:

— თქვან ჰამ კორის ლუქუნაში ჯიხა უკოდათენ არ სე-რის დოლოხე!

ბუტკუჯეფე ფუთხეს დო ჭუმანიშაქის დიდი დო მსქეა ჯიხა დოკოდეს.

მაფაქ ჰამა ნა ძირუ დიდო გააკვირუ დო უწუ ეეზი-რეფეს:

— ჰამ კორიქ ნა ბუწვი ირი ხოლო დოყუ. ჰაწი ჰეშო მუთხანა ბუწვათ ნა ვარ ასკენენ!

მაფაქ ქოდუჯოხუ კორის დო უწუ:

— ტკას არ ჩხოროთიონი დივი სქიდუნ დო გზას ნა დგინ ოხვაშეშა კორიფე ვარ ოშქუმერს. დივაში შქურინათე ირიქ კანკალამს. სი იდი დო ჰე დივი ქომომიყონი!

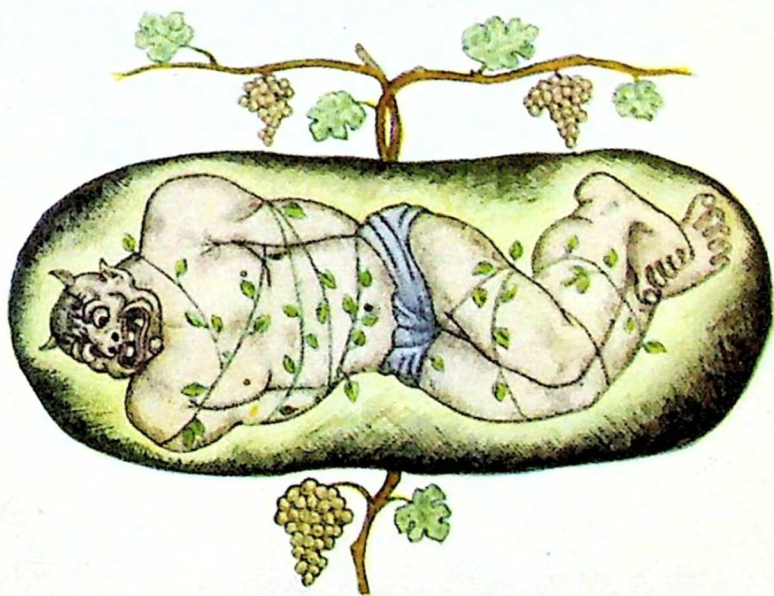
კორის დივი მცხადე ვარ უძირუტუ დო დიდო აშქური-ნეტუ, მარა ხოლოთი მენდახთუ ტკაშა დო მაფაში ნოთქვამე ჭკონის დუწუ. „მო გაშქურინეტას, ჰამ დულა მსუჯაქ იქომსა“ — უწუ ჭკონიქ.

დოლუმჯუ. დივის ქვაშ დუთე უღუტუ ონჯირონი. ჰამ ქვასთი მსუჯი გოკორტუ. დივი ნა ინჯირუ მსუჯი ქოგაკორუ ჰეშოქი, დივის ხე-კუჩხე ვარ ოხანკანეტუ.

დოთანუ. კოჩიქ მსუჯითე კორილი დივი ცხენეფეს ნუ-კიდუ დო მთორელი-მთორელი მაფაშა მენდიჟონუ.

დულაფე მთელი ნა უხვენუში მაფაქ ვეზირეფეს უწუ: „ჰადა დიდო ღნოსერი კოჩი ტუდორენ, ბადი-მუში მუში რტას დო ჰანდლაშკულე ჰამ კოჩი ჩქიმი ვეზირი დო მეგაბრე იყვასენა“

ჰაშოთე კოჩი მაფაში ვეზირი დიყუ.

ნ ა ნ ი

ნ

ანი, ნანი ჰანანი
 ბერე ჭქიმის ჰანანი!
 ჰაწი ინჯირი, ირდი
 ჭუმენ ირი რენ სქანი.
 ნანი, ნანი ჰანანი
 ჯანან დაღეფე სქანი.
 ნანი ბიჭის ჰანანი
 დოლუნჯუ დო ვარ ჯანი
 ჭუტა ბიჭიქ ნანი ყეას
 დოსთიბას დო ინჯირას!
 ჭუტა ბიჭიქ ნანი ყეას
 დო მანი-მანი ირდას!
 ნანა მუშიში სქირი
 დოლუნჯუ ქოღინჯირი!
 ნანი, ნანი ჰანანი
 ოხორ-კერა მითანი!
 ნანი, ნანი ჰანანი
 ოხორ-მანჯეს ჰანანი.
 ნანაშ ბუძი წუწონას
 დო მანი მანი ირდას!
 ნანი, ნანი ჰანანი,
 ბიჭი ჩქიმის ჰანანი!
 ნანი, ნანი ჰანანი
 ნანი ლაჟუკას ნანი!

ლაზური ჭანდაშ ბირაშა „ჭუტა ნუსა“

უმჯინერ მჟორასთერი ჭუტა ნუსა
სო ულერ ჭუტა ჭუტა?
ფოთინი გიჭაფარე ჭუტა ნუსა
კუჩხე გიღუნ ჭუჭუტა.
ჰეკო მანი მოთ ულურ, ჭუტა ნუსა
მემანჭი ჭუტა-ჭუტა,
მენდილიშენ მოშათანურ, ჭუტა ნუსა
მუჭო აღანი თუთა.
სა მა დომჭვი, დომხალი, ჭუტა ნუსა,
.პაშოთენ მა სო ბიდა?!
ჩქვაში მონი ქჩე ყალის ჭუტა ნუსა,
ვარშა.ქოდოლიკიდა.

უჩა ბიჭი

ოზო: დარხურიში ხვეწერი
უჩა თოლეფე სქანი,
უჩა ბიჭი,
უჩა თოლეფე სქანი!
ალან ჩოხა-ძიქვათენ
იხორონ მანი-მანი,
უჩა ბიჭი,
იხორონ მანი-მანი
მტინერი რე იძირენ
გითანუნ დანდანლული.
უჩა ბიჭი,
გითანუნ დანდანლული
მეტკორი მონკა გაეუ
ტკეებიში ტავარჯული
უჩა ბიჭი,
ტკეებიში ტავარჯული!
სი ჰეკო მოთ მეგომსქუნ
ჰე სირმალი ბაშლული,
უჩა ბიჭი,
ჰე სირმალი ბაშლული!
სი ჰეშო მოთ გოჟიდი
ოშუმეში გემთუმანი?
უჩა ბიჭი,
ოშუმეში გემთუმანი!

ბიჭი: დოშქურდუნან ბოსოფე
ვარ ბიწკერ ემთუმანი
ე, ბოზო,
ვარ ბიწკერ ემთუმანი.
ბოზო: დოთქვი დო დობიგურა,
ე, ბიჭი, ჯოხო სქანი,
უჩა ბიჭი,
ე, ბიჭი ჯოხო სქანი.
ბიჭი: ქიმიქ ლაზი მიჯოსუმს
ქიმიქთი ხოლო-ჭანი,
ე, ბოზო
ქიმიქთი ხოლო-ჭანი.

ბიჭიშ ობირუ

ე ბოზო ჩიჩქუ-ჩიჩქუ
ძუჭო ლუყუში მორჩი,
კაპულას მოგიკიდამ
მონკა რტა, ვარნა ჩორჩი.
ჟურ კატიში გომალუ
სქანიშენი მებტკორი,
სქანდა რაზი ვარ ტესში,
ნანა-ბაბა მებტკორი.
ე ნაზობა სქანითენ
მა ღნოსის გამამტკორი
სი ნა ჯოხო გეგოდუ.
ნამუ რენ ჰემა კორი?
ჰეა ჰემა ქორენი,
მუჭო თხალეფეშ ბოჩი
ფერი ვარ ქაგუნულა,
მეგჩასთი ნა ნუტკორი,
ფენჯერეშენ გამახთი,
ბოხჩა მა მემიტკორი.

ჩილიქ გაბგარტუ ქომოჯის

ჩილიქ გაბგარტუ ქომოჯის
ჰე ბეღისამანწა კოჩის
კოროცხალათე სვარუმტუ
ჰე დო ანთეფე ზოპონტუ:

— ჰე ჩოხა-ძიქვა სქანი,
ჰე უნა ქუდი სქანი,
აღანი ხამი სქანი,
მთელი ანდერეფე სქანი
მის ნუშქვი ყოროფელი ჩქიმი-ააა!..
„ულუტუ“-მა?! — იკვირეს,
ჩილის წორი ეშაკითხეს:
— დომიწვით, კაობა სქანი,
ულუტუი მთელ ენთეფე,
კოროცხალას ნა სვარეფე?
ოყოფუმუს ჩქართი სო რტუ!
მარა ირი ნა იტურტუ,
მთელ ჰენთეფე დიდო უნტუ
უნტუ შვაჯინერის უნტუ.

ლაზური ოსაჩუში ბირავა

ე, ჰე, ჰეამო, დამო, ჰემო, ჰეამო.
 ჰე, ჰე, ჰეამო, დობხაჩათ დო ბიგზალათ
 ჰე, ჰე, ჰეამო, დადის ქეშებოხაჩათ!
 ჰე, ჰე, ჰეამო, მანი-მანი ბოზოფე
 ჰე, ჰე, ჰეამო, სო ბძირომთ ჰამ დღალეფე?!
 ჰე, ჰე, ჰეამო, ყონა ჩქუნის ნოდერი.
 ჰე, ჰე, ჰეამო, თუთასთეს იყვენ სერი
 ჰე, ჰე, ჰეამო, ბიბირთ ხაჩქერ-ხაჩქერი.

არ მაზი რტუ, ყონას ნა ბოგნი დამო
 მეზანჭი ნოდერის დო თამო-თამო,
 ბოზოფეში ნოდერიქ ზოპონტუ დამო,
 ჰეკო მსქვა მოთ ტუ ჰემ დღას ჰე დამო?!
 გერმაქ რამწკალამტუ დამოშ ხონარითენ,
 ორდო მოლუმტეს მთელიქ ბერგითენ,
 ქიმი ქჩე, ქიმი უჩა მენდილითენ
 ნუდგინან ყონას დო იბირან დამო.
 ყონას არ ყუჯიშენ ბოხოსარტი მა,
 მთელითი მოთ რტეს პია ჰეკო მსქვა
 მთელის უღუტუ თხოზერი თომა,
 ბუსიბინ, იბირტეს დამო ჰეა.
 ჰუმანდელ ლუმჯიშა ჰექ ქომებაქთი,
 ვარ ოხობოწონი, მეკილუ ვაქთი,
 ყალი ქაგელაქთუ მაზიში მჟორაქთი,
 ჰემუშკულე ჩქვა ვარ ბოგნი დამო.

ჭუტა ქარმატი

ს ქურეფე ოშენამს სერსი მუშითე
მჯვეშ ემექთარი ჭუტა ქარმატი,
თხოშუმ ღურნი ღო თხოშუმ სპინათე
იქთენ უდოდგინუ ჭუტა ქარმატი.
ნე სერი დოდგითუ, ნე-თი დოღალერი,
ნაკო ოფუტარის ნა უმფქუმს მქკერი,
მითიქ ვარ ძირომს არ დოჭკინდერი
ჩქუნი სქურეფეს ჭუტა ქარმატი.
სქურეფე ოშენამ სერსი სქანითენ
მჯვეშ ემექთარი ჭუტა ქარმატი
ჩქვაშენი ეიფშერ, ჩქვაშენ მო-იჩოდერ
სი მუთუ ვარ განჭენ, ჭუტა ქარმატი.

ეზოლაშ ქვანჭალაფუნას
 ყვავიქ კაკალი ქოძირუ
 მარა ჰაწი მუჭო ტახას
 უველა მუში ვარ აძირუ.
 დანგუ, დანგუ... ვარ ატახუ,
 მეტკოჩუ დო მენდაფუთხუ,
 დიშუმუ, ჰექ მაღალი ნჯას
 ქეფუთხუ დო ჰაშოფე თქუ:
 — კაი ტუკონ, ჩქვაქ ქეზდიმტუ,
 ვარ ტერენ ჩქიმიშენი ჰალალი
 მა მითიქ ვარ მინჭინამტუ,
 კერკეტა ტერენ კაკალი.
 ჰადა დულმას ნა ოწკენ
 არ ჩქვა ბადი ყვავი ქორენ:
 კაკალიშა მეხთუ, ქეზდუ
 დო ჟინ ცაშა ეწაფუთხუ,
 მეტკოჩუ ქვანჭალაფუნას
 დო კაკალი ქოკოტროხუ.
 ბუნდური ყვავიქ, ძირუში,
 გამუჯოხუ: — ბადი ყვავი!
 ჰე კაკალი ჩქიმი რენ,
 სი ვარ გილუნ ჰემუს ფაი.
 ბადი ყვავიქთი უწუმერს:
 — სი ვარ გატახუ, მეტკოჩი,
 ჰაწი ტახერი ძირიში,
 ზოპონ: „ჩქიმი რენ, ქომომჩი“.
 სი გონდინი ჰა კაკალი,
 ჰადა ჩქიმიშენი რენ ჰალალი
 მა ნა ოტახუ გოგური
 კაკალიშენ რენ ფახალი.

ანბანი

ა	Aa	ართ (art)
ბ	Bb	ბული (buli)
გ	Gg	გური (guri)
დ	Dd	და (da)
ე	Ee	ეჩი (eçi)
ვ	Vv	ვარ (var)
ზ	Zz	ზულა (zuḡa)
თ	Tt	თი (ti)
ი	Ii	ირი (iri)
კ	Kk	კოჩი (koçi)
ლ	Ll	ლული (luḡi)
მ	Mm	მა (ma)
ნ	Nn	ნენა (nena)
ყ	Yy	აზი (yazi)
ო	Oo	ოთხო (otho)
პ	Pp	პაპული (papuli)
ჟ	Jj	ჟური (juri)
რ	Rr	რენ (ren)
ს	Ss	სუმი (sumi)
ტ	Tt	ტობა (toba)
უ	Uu	უბა (uba)
ფ	Pp	ფიტარი (pitsari)
ქ	Kk	ქვა (kva)
ც	Gg	ღალი (ḡali)

ჟ	q	ყურძენი (qurdzeni)
შ	ჭ ჭ	შარა (ṣara)
ჩ	ც ც	ჩილი (čili)
ც	ts	ცა (tsa)
ძ	dz	ძიქვა (dzikva)
წ	ტ ს	წკარი (tskari)
ქ	ტ ჭ	ქკონი (tskoni)
ხ	ჩ ჩ	ხე (ḥe)
ჯ	C c	ჯუმა (cuma)
პ	H h	პაწი (haṭsi)
ღ	,	ღინი ყინი ('ini)

ლ ე ქ ს ი კ ო ნ ი

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ა			
ადილური	ადილური	ადილური	Adigece, Adige dili
აკეანს	თხულენს	სთხოვს	rica ediyor (birinden), dileyor.
ამბაი	ამბე	ამბავი	haber
ამეტენ	ოსკიდუ, ომეტუ(ნ)	ემეტება	kıyıyor; esirge-miyor.
ამულუმერს	ქიმიუდევანს	ამოუდებს, უდებს	altından koyu-yor.
ანბანი	ანბანი	ანბანი	alfabe
ანტამა, ატამბა	ატამა	ატამი	şeftali
არგუნი	არგუნი	ცული, ნაჯახი	balta, nacak
ართ, არ	ართი	ერთი	bir

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ართიკ ართის, ართი კათის, ართი ართი, კართი კართი, ართიმაჟუკა	ართმაჟია	ერთმანეთი	birbiri,birbirini
ართო	ართო	ერთად	birlikte,beraber
არკელე	ართ მხარეშე, ართ განიშე	ერთის მხრივ	bir taraftan
ასკილი	ასკილი	ასკილი	yaban gülü
ალანი,ალნე	ახალი	ახალი	yeni,.taze
აშვაჯის, არშვაჯის	უცხას, ხათე	უცხად	birdenbire,ansızın
ალვირი	ლაგამი	ალვირი, ლაგამი	gem
აში,ანში,აშ	ამშვი	ექვსი	altı
აშურს	უშურუანს	სუნავს	koklayor
აშქურინენ, აშკურინენ	ოშქურუ	ეშინია	korkuyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ბ			
ბაბა	ბაბა, მამა	მამა, ბაბაია	baba
ბადი	ბადიდი	ბერიკაცი	ihtiyar, koca adam
ბაზარი	ბაზარი	ბაზარი	pazar, çarşı
ბარს, უბარს	უბარს	უბერავს	esiyor
ბალი	ბალი	ბალი	bahçe, bağ
ბალუ	ბალუ, ხულა	ბელელი	tahıl saklamak için başlıca ağaçtan yapılan ambar
ბაშლული	ბაშლაყი	ყაბალახი	kubalak
ბედი	ბედი	ბედი	baht, talih
ბედიგოჭვერი	ბედიჭველი	ბედდამწვარი	bedbaht, bahtı kara
ბედიხამწა	ბედიაკოსკეილი	ბედკრული	bahtı kara
ბერგი, ბერჯი	ბერგი	თოხი	çapa
ბერე	ბალანა	ბავშვი, ბალანა	çocuk, bala
ბერწეული	ბერწული	ბროწეული	nar

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ბიგა	ბიგა	ჯოხი	değnek
ბინეხი, ბინეხონა, ბინეხეფუნა	ბინეხი	ვენახი	asma, üzümlik
ბიჭი	ბოში	ბიჭი	oğlan
ბოზო, კულანი	ოსურსქეა, ცირა	ქალიშვილი, გოგო	kız, kız çocuğu
ბომბულა, ბობოლა, რახნა	ბობოლია	ობობა	örümcek
ბორე, ვორე	ვორექ	ვარ	bénim (– მე ვარ; კა(კი ვარ adamım)
ბოჩი	ერჯი	ყოჩი, ვერძი	koç
ბოხჩა	ბოხჩა	ბოხჩა	bohça
ბეოლი, მეოლი	ჯაპი, ბეოლა	თუთა, ბეოლა	dut ağacı
ბრიწუმს, ბრიწუფს	ბირიწუნს, ხირიწუნს	ფხრეწს	yırtıyor
ბულეკი	ბულეკი	ბოლოკი	turp
ბული	ბული	ბალი	kiraz

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ბუნდური	ზარმაცი	ზარმაცი	tembel, üşengen
ბუნდლა	ბურდლა	ბურტყლი	tüy
ბურჭული	ბურჭული	წალდი	teber, ay balta
ბუტკა	ფურცელი	ფოთოლი, ფურცელი, ბუტკო	yaprak
ბუტკუჯი, პუტუჯი	სკა	ფუტკარი	arı
ბუჩქი	ბარდი, ბარდონი	ბუჩქი	çalı
ბუცხი	ბუცხი	ფოცხი	tırmık
ბუცხომს, ბუცხუფს	ბუცხანს	ფოცხავს	tırmıkla işleyor
ბუძი	ძუძუ	ძუძუ	meme

ლაზური	მეგრული	ქორაული	თურქული
გ			
გალე	გალე	გარეთ, გარე	dış, dışarı
გამაჩამს, გამაჩაფს	გომიჩანს	ჰყიდის	satıyor
გამიმერს	გიმულუ	გამოაქვს	çıkarıyor
განჰელენ	ონარტუ	ენატრება	(onu)özleyor, onu görecek geliyor
გელაჩამს, გელაჩაფს	მოიგანს	უკრავს	çalıyor
გემთუმანი	დიკოხონი	დაღმართი, დაღმა	iniş
გეოგრაფია	გეოგრაფია	გეოგრაფია	coğrafya
გერმა—კოჩი	ოჩოკოჩი	ტყის კაცი	orman ifritlerin- den biri (erkek)
გეჰკაფულე	წინასიტყვაობა	წინასიტყვაობა	başlangıç, ön- söz
გვერდი	გვერდი	ნახევარი	yarım, yarı
გზა	გზა, შარა	გზა, შარა—გზა	yol
გმაბლენ	გითმაოცენს	ეყრება, აცვივა	üstüne dökülü- yor
გმარი, ჯარი, ოჰკოძალე	ოჰკომალი	საჰმელი	yiyecek, yemek

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
გოთხოზუნ	გეთხოზუ	მისდევს	(onu)kovalayor
გოკიდამს, გოკიდაფს	მიკმაბუნუანს	კიდებს	asıyor
გოჩხუმს, გოჩხუფს	გოჩხანს	აცხუნებს	(güneş)kasip kavuruyor
გოქკამს გოქკაფს	იქყანს	იწყებს	başlıyor
გაულვა	ბეადალუ	დასავლეთი	batı, garp
გობი	ნისორი	გობი	tekne, hamur teknesi
გობრიწერი	გობირიწერი, ოკოსოფილი	დაფხრეწილი, დაგლეჯილი	yırtılmış,param- parça olmuş
გოიშინამს	გიშინანს	გაიხსენებს, იხსენებს	hatırlıyor,hatı- rına getiriyor
გონდინერი	დინაფილი	დაკარგული	kaybolmuş, yitmiş
გონდინომს	ოდინუანს	კარგავს	kaybediyor, yitiriyor
გონდუნუნ	დინუ(ნ)	იკარგება	kayboluyor, yitiyor
გოჯტენ, გუჯტენ	ირთუ(ნ), გინირთუ(ნ)	ბრუნდება	dönüyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
გოჰქიმოშენ	იბორჯებუ	იბნევა	şaşıyor
გოროხი, კორდი	როხი-დიხა, ბერტი	გოროხი, ბელტი	kese, toprak keseği
გორუმს, გორუფს	გორუნს	ეძებს	arıyor
გოტოლოფერი, გოტალახერი	ლეტამი	გატალახიანე-ბული	çamurlanmış
გოშიბლენ, გუშიბლენ	იფანტუ(ნ)	იბნევა, იფანტება	dağılıyor
გოწუმერს, გუწუმერს	გიწმულანს, მიღმულანს	ართმევს	(kimseden bir şey) alıyor
გუბომს, გუბუმს, გიბუფს	გიბუნს, ხაშუნს	ხარშავს, აგობს (მჯვეში ქორთულითენ)	haşlıyor, pişiriyor
გუგული	გუგული	გუგული	guguk kuşu
გულა	გულა	გულა	tulum
გულელი, გიდელი	გიდელი	გიდელი	üzüm, meyve toplamağa mahsus bir çeşit küfe
გუნძე, გინძე	გინძე, გირძე	გრძელი	uzun
გური	გური	გული	gönül, kalp

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
გურპიჯი	გურპიჯი	გულმკერდი	göğüs
გურუნი, გირინი	გირინი	ვირი	eşek
გუხთამს, გუხთეფს	გალუაფუ(ნ)	ეველბა, თავს ეველბა	başına döner

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
და	და	და	kızkardeş
დადი	მამიდა, დეიდა, დადი	მამიდა+დეიდა	hala, bibi; teyze
დადული	დადული	დედალი	tavuk
დაჩხური, დაჩხირი	დაჩხირი	ცეცხლი	od, ateş
დაჭირს	ოჭირუ(ნ)	სჭირდება, დაჭირდება	İhtiyacı gelirdir, gerekecektir
დაქინდენ	შურდუნ)	იღლება	yoruluyor
დგინ	გერე+დგუ(ნ)	დგას	duruyor
დერგი	დერგი	დერგი	küp
დერდი	დარდი	დარდი	dert
დიალექტი	დიალექტი	დიალექტი, კილო	ağız, lehçe
დიდი	დიდი	დიდი	büyük
დიდი-ნანა, ნანდიდი	ბები	დიდედა, ბებია	büyük anne, nine
1 .დიდო	ძალამ	დიდად, ძალიან,	pek, çok

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
2. დიღო, ბრეული	ბრელი	ბევრი	çok
დივი	ნდიი	დევი	dev
დიძაბუნუ, დიზაბუნუ	ქოდილახუ	აეად გახდა, დაძაბუნდა	hastalandı
დიკა	ქობალიშ კაკალი	დიკა	buğday
დიო, დიორდე	დიო, დიოდე	ჯერ	şimdilik, önce
დიშქა	დიშქა	შეშა	odun
დო	დო	და	ve
დოდუმერს	დვანს, დოდვანს	დებს, დადებს	koyuyor, koyar
დოლიტკომერს	აშეცოთანს	იგდებს(ხელში)	elde ediyor
დოლობლამს, დოლობლაფს	ორღვანს	აყრის	üstüne döküyor
დოლოლამს	დინმანთხუე	ვარდება	düşüyor
დოლოქუნუ	მიკაქუნალი	ტანსაცმელი	elbise, giysi
დოლოხე	დინახალე	შიგნით	iç, içinde, içine

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
დოღუმერს,	კილანს	კეტავს, რაზავს	kapıyor, reze- leyor
დოქკინდინერი	შულადირი	დაღლილი, დამშვრალი,	yorulmuş
დრიკომს, ნდრიკუტს	დირიკუნს	დრეკავს	eğiyor
დრო, ორა	ბორჯი, დრო	დრო, ხანი	vakit, zaman
დელაა, ხენა, ხენაფა	საქვარი	საქმე	iş
დუტალამს, დუტალეფს	იტალენს	ტოვებს	bırakıyor
დუცხუ	ცხაცხუ	ცაცხვი	ihlamur
დლა, ნდლა	დლა	დლე	gün
ნდლაგუნდაში	სადლინძელო	სადლეგრძელო	birinin sağlığı- na kaldırılan ka- deh

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ე			
ეზღიშს, ეზღიფს	ეთმეეზინდუნს, ეთმეეჟოფუნს	აზიდავს, იღებს	çekip kaldırıyor
ემთუმანი, ემთომანი	ეკოხონი	აღმართი	yokuş
ეისელს, აისელს	ეთმეედიროთუ(ნ)	დგება	kalkıyor
ეშიმერს, იშიმერს	ეშიმულუ	იღებს, ამოაქვს	çıkartıyor
ეჩი	ეჩი	ოცი	yirmi
ეჩქინუ	გორჩქინა	გაჩენა, შექმნა	yaratmak
ეცხონტუნ	წიმოსხაპუნს	წამობტება	(yerinden) sıfırıyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ვ			
ვარ, ვა	ვარ, ვა	არა, არ,ვერ	yok
ვარშა	მუთუნწერო ვარ	არავითარ შემთხვევაში	hiç bir suretle, asla
ვეზირი	ვეზირი	ვეზირი	vezir
ვითი,ვით	ვითი	ათი	on

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ზ			
ზღიმს	გილუზინდუ(ნ)	ზიდაეს,ატარებს დააქვს	taşıyor
ზიანი	ზარალი	ზიანი,ზარალი	zarar, ziyan
ზოპონს	იჩიებუ,თქუანს .	ამბობს	diyor
ზუმომს, ზიმუფს	ზიმუნს	ზომავს	ölçüyor
ზულა,მზოლა	ზღვა	ზღვა	deniz

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
თ			
თამო—თამო, ამოთ—ამოთ	წყინარ—წყინარო	თანდათან, ნელნელა	yavaş yavaş
თანუნ	თანდუ(ნ)	თენდება	ortalik aġarı- yor, tan atıyor
თასი, კეკეში	თასი	თესლი	tohum
თასუნს,თასუმს, თასუფს	თასუნს	თესავს	ekiyor
თვირი, მთვირი	თირი	თოვლი	kar
თი	დუდი	თავი	baş
თითო—თითო	თითო—თითო	თითო—თითო	birer
თითხუ,თუთხუ, თუთხი	თხითხუ	თხელი	ince,sulu,sı- vik
თიკანი	ბატკი,ქაცარი	თიკანი	oğlak
თილა	სუ	გოჭი,თელი (მჯევეში ქორთულითენ)	burtlak,domuz yavrusu
თი-მანდილონი, თი-მენდილონი	მადილოსანი	მანდილოსანი	hanrı
თირთინი	თირთოლი,კან- კალი	თრთოლა,კანკა- ლი	ifildeme,tit- reme

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
თირთინს	თირთინუნს, კანკალანს	თრთის, კანკა- ლებს	ifildeyor, titreyor
თიფი	თიფი	თივა	kuru ot
თოკი, თოჭი	თოკი	თოკი	ip
თოლი	თოლი	თვალი	göz
თომა	თომა	თმა	saç
თორუმს, თირუფს	მეუნთირუნს	მიათრევს, ათ- რევს	sürükleyor
თოფური, თოფრი	თოფური	თაფლი	bal
თუდე, თუდელე	თუდო, თუდოლე	ქვეშ, ქვემოთ, დაბლა	altında, altına, alt tarafı; aşağı, aşağı- ya, aşağıda
თუთა, მთუთა	თუთა	მთვარე, თვე	ay
თუთი, მთუთი	თუნთი	დათვი	ayı
თუმს, მთუფს	თუნს	თოვს	kar yağıyor
თქვან, თქუა	თქვა	თქვენ	siz
თქვანი, თქუანი	თქვანი	თქვენი	sizin
თქუ.	თქუ	თქვა	dedi

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
თხა, მთხა, ნთხა .	თჷა	თხა	keçi
თხირი, მთხირი, ნთხირი	თხირი	თხილი	hindik
თხომე, ნთხომე, მთხომე	თხომე	თხმელა	kızılağaç
თხონს, თხუნს	თხინს	თხოეს	(birinden) istiyor, rica ediyor
თხორუმს, ნთხორუმს	თხორუნს	თხრის	kazıyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ი			
იბადენ, დიბადენ	იბადებუ(ნ)	იბადება	d o ğ u y o r
იბგარს, იმგარს	ინგარს	ტირის	a ğ l a y o r
იბერია	იბერია	იბერია	İberia (esk. do ğ u Gürcüstan)
იბირს	იბირს	მღერის	p a r k ı ö ğ l e y o r
იბონს	იბონს	იბანს	y ı k a n ı y o r
იბხორს, იმხორს	ქკომუნს	ქამს	y i y o r
იგზალს, ნულუნ	მეურს	მიემგზავრება, მიდის.	g i d i y o r
იგურს, იგურამს, იგურაფს	იგურუანს	სწავლობს	ö ğ r e n i y o r
იზმონს	ფიქრენს	ფიქრობს, აზმ- ნობს (მჯგეში ქო- რთლოთენ)	d ü ğ ü n ü y o r
იკიბინს	კიბირანს აჩამუ	კებენს	ı r ı y o r
იმედი	იმენდი	იმედი	ü m i t, ü m u t
იმერს	მეულუ	მაჰქეს	(bir q e y) ğ ö- m ü y o r
იმონკანენ	იმონკებუ	მძიმდება	a ğ ı r ı l a q u y o r

ლაზური	მეგრული	ქართული	თურქული
იმტენ	მინტებუ(ნ)	გარბის	kaçıyor
ინგონუმს, ინგონუფს, ინგონს	გეთმიშინანს	იგონებს, ინსენებს	hatırlıyor
ინგრინს	გილერგინს, იკერკელუ(ნ), გილუკერკელუ(ნ)	გორაობს	y uvarlanıyor
ინკანს	იძანძუ(ნ), იქანცუ(ნ)	ინძრევა	kımıldanıyor
ინტრენ	ინტირე(ნ)	ეტევა	sıçıyor
ინქინს, ინქინაფს	ირქენს, ირქინაფუ	იქნევის	sallıyor
ინწოფულენ	გურაფულენს, იგურუანს	სწავლობს, იწაფება	öğreniyor, kendi- ni alıştırıyor
ინქირა, ინ- ქირი, ანწკლი, ლიეორი, ლიმ- ბორი	ინქირია	ანწლი	yaban mürveri
ინჯირს	ილურუანს	იძინებს	uyuyor
ინჯუბალს	უწოროუანს	ასწრებს	İlfi ağızından ka- pıyor
ირდენ	ირდუ(ნ)	იზრდება	büyüyor
ირი, კათ,	ირი, არძო	ყველა, ყოველი	her, hep, herkes

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ირიხოლო	ირფელი	ყველაფერი	herşey
ისიმაღუმს, ისიმაღეფს	ფიქრენს	ფიქრობს	düşünüyor
ისტორია	ისტორია	ისტორია	tarih
ისუმერს	ისვანს	ისვამს	sürüyor
იქუმს, იქომს, იქიფს	ქიმიწუნს აკეთენს, ორთუ	აკეთებს, იქმს, (მჯგეში ქორთულითენ),	yapıyor
იქიანენ	ირჩელებუ(ნ)	თეთრდება	ağarıyor
იყონამს, იყონამს, იონამს, იცოამს, იყონს	მეყუნს	მიჰყავს, მიყავს	(canlıy) götürüyor
იყონდუმს, იყონდუმს იყონდეფს	გიკილიწუნს	ყოვანდება	duraklıyor
იშუმენ	გური მოთმაღე	ბრაზდება	kızıyor, öfkeleniyor
იჩოდენ	იჩოლუ(ნ), ითებუ(ნ)	იცლება, თავდება	tükeniyor, boşalıyor
იძიცამს, იძიცაფს, იძიცინს	იძიცანს	იციინის	gülüyor
იძლენ	ირძლუ(ნ)	ძლება	dayıyor
იხაზირს, იხაზირენ	იხაზირებუ, იმზადებუ	ემზადდება	hazırlanıyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
იხელს	ოხიოლუ(ნ)	ხარობს, ილხენს	seviniyor
იხი,ბორი, ბაერა	ბორია	ქარი,ბორია	ye!,rüzgâr
იხმარს	იხეარს	ხმარობს,იხმარს	kullanıyor
იხორონს, ხორონაფს	სხაპუნს	ცეკვავს	dans ediyor, oynıyor
იხოსარს	იჭვიტინანს	იჭყიტება	gizli bakıyor
იჯერს	იჯერს,იჯერენს	იჯერებს	inanıyor
იჯოხუმს, იჯოხუფს	იძახუ(ნ)	იძახის	çağırıyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	ზურქული
კ			
კაბარდული	ყაბარდული	ყაბარდული	Kabardaca Kabarda dili
კაი, კამ კეკასია კაიხეშა	ჯგირი კეკასია ნამდვილო	კარგი, კაი კეკასიონი ნამდვილად, კარგად	iyi Kafkasya gerçekten, hakikaten
1 .კაკალი	ნეძი	კაკალი	ceviz ağacı
2 .კაკალი	კაკალი	კაკალი	ceviz
კალათი	კალათი	კალათი	sepet
კანკალამს, კანკალაფს	კანკალანს	კანკალებს	titreyor
კაობა	ჯგირობუა	კარგობა, სიკეთე	iyilik
კაპეტი	მანგარი	მეგარი, ძლიერი	berk, kavi
კაპულა	ოჭიში	ზურგი	arka, sırt
კარდალა, ჭუჟანი, ჭუჟალი, წუჟალი	კარდალა, წუჟალე	კარდალა, ქვაბი	kazan
კატუ	კატუ	კატა	keci
კერა, კირა	კერია	კერა	ocak
კერკეტა	კერკეტა, კირკინტი	კერკეტა	cecin ceviz
კეტი	კენტი	კეტი	değnek

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
კვათუმს, კვათუფს	კვათუნს	კვეთს,ჭრის	kesiyor
კვენური	კვინორი	კვერნა	agaç sansarı, zerdava
კიბირი,კიბრი	კიბირი	კბილი	diş
კილა	კილალა,კილა	კედელი	duvar
კიდი,მკუდი	კიდუ	კოლალა	ağaçkakan
კითი	კითი	თითი	parmak
კითხუმს,კითხომს კითხამს,კითხუფს	ოკითხუ(ნ)	ეკითხება, კითხავს	soruyor
კინჩი,კვინჩი	ჩიტო	ჩიტო	kuş
კიცი,კეცი	კიცი	კეცი	bağlıca mısır ek- meğini pişirmek için büyükçe kilden veya taştan tava.
კოდუმს,კიდუფს, ოგანს	ოგანს, კიდუნს	აშენებს აგებს	yapı yapıyor
კოლი,მკოლი, ნკოლი	კოლი	კალა	çekirge
კოლხი	კოლხი	კოლხი	Kolh(Gürcü boyu- nun adı ve bu boy- dan olan kimse)
კოლხური	კოლხური	კოლხური	Kolh dili, Kolhça
კომა	კუმა	კვამლი	duman
კონარი	სხელი	ოდენა,ხელა	kadar
კორელი	კირილი	შეკრული	bağlanmış

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
კორეცხუმს, კოროცხუფს	კოროცხუნს	თელის	sayı or
კორობუმს, კორობუფს	კორობუნს	კრებს, აგროვებს	yıǵı or, toplay or
კორუმს, კირუფს	კირუნს	კრავს	bağlay or
კორლონი, კოლონი	კოლონა	კოლო	sivri sinek
კოჩი	კოჩი	კაცი	adam
კუი	ორომე	ორმო	kuyu, çukur
კულე, მკულე	კუნტა, კულე	მოკლე	kısa
კულტურა	კულტურა	კულტურა	kültür, medeniyet
კურკა	წკა	კურკა	çekirdek
კუსამს, ნკუსამს, კუსინს, კუსაფს	კუსანს	კენესის	inley or
კუჩხე	კუჩხი	ფეხი	ayak

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ლ			
ლაზუტი, ლაუზტი	ლაზუტი,ლაი- ტი,სიშინდი	სიშინდი	mısır darısı, mısır
ლასირუფს, ლასიროფს	ლასირანს	ლესავს	biley or
ლეტა,დიხა	დიხა	მიწა	toprak
ლექსიკონი	ლექსიკონი	ლექსიკონი	sözlük, lügat
ლობია,	ლებია	ლობიო	fasulye
ლოყა,ლოყა, ლოკა,ღვა	ღვა,ღვანწკი	ლოყა	yanak
ლოყა,ლოყა	გემუანი	ტკბილი,გემრიელიtatlı	
ლუმჯი,ლიმჯი	ონჯუა	სალამო	akşam
ლუქუნა,ლუქნა ნუქლა	სანთელი	სანთელი	mum
ლუღი	ლუღი	ლელგი	incir
ლუჟუ,ჟუ	ხული	კეჟერა მხალი, შავი მხალი	kara lahana

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
მ			
მა	მა	მე	ben
მაკვანდე, მარკვანდე	მათხუალი	მათხოვარი	dilenci
მალალურე, მალალუდე, შილოგოგია	მალალური	მოლალური, შვილოგოგია	sarlasma
მამული, მუმული	მუმული	მამალი	horoz -
მანდილი, მენდილი	ქიცა	მანდილი	Kadın buşörtüsü
მანი-მანი	მალა-მალას	მალ-მალე	çabuk çabuk, tez tez
მაეურა	მაეირა	მეორე	ikinci
მაეურაკელე	მაეირა მხარეშე	მეორეს მხრივ	öbür taraftan
მარა	მარა	მაგრამ	ama, fakat
მარიაშინა, ალესტოზი	მარაშინა	მარამოზის თვე, აგვისტო	Ağustos ayı. yumurta
მარქვალი, მაქვალი	მარქვალი, კვერცხი	კვერცხი	
მასარი	მასარი	სარი	kızı k

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
მასუმა	მასუმა	მესამე	üçüncü
მაფა, კირალი	მაფა	მეფე	çar, kiral
მაფხა, ტარონი	ტაროზი	დარი, ტაროსი	açık, güneşli hava
მაღალი	მაღალი	მაღალი	yüksek
მაღარა, ღორმა	ხვირი	მაღარო, ხვრელი	mağara, delik
მაყაყი, მაი,	გორდი, ევაბუ	ბაყაყი	kurbağa
მგერი	გერი	მგელი	kurt
მგვერი, წიწილა	გვერი	გველი	yılan
მეგაბრე	მეგობარი	მეგობარი	dost
მელამს, მელაფს	ინოლუ	ვარდება	düşüyor
მელე	მელე	გალმა	ötede, öte ta- rafı
მელი	მელა	მელა	tilki
მენდრა	შორს	შორს	uzak
მეგჳარეფე, მეგჳაეფე, მეგჳაფე	ორტვინობა	მწვანელი	sebze, zerze- vat
მეტა	მეტი	მეტი, გარდა	(—dan) başka

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
მეჩამს, მეჩაფს	მეჩანს,, არძენს,	აძლეფს,მისცემს	(ona)veriyor
მეწკარი, მშირიდონი, კუდეღჩატალი, კუდეღ—მაკასი	მაჭირხოლი	მერცხალი, კუდმაკრატელა	kırlangıç
მთელი,თელი	იფრელი, ართო, გვალო	მთელი,ყველა, ყველაფერი	bütün,büs-bü- tün,her şey
მთინითი	მართალო, დასურო	მართლაც	gerçek te, hakikaten de
მთუგი,თუგი, მთუი,თუჯი	ჭუკი	თაგვი	sıçan
მი	მინ	ვინ	kim
მითი	მითინ	ვინმე	kimse
მკაფუ	ტურა	ტურა,მკივანი (მჯგეში ქორთუ- ლითენ)	çakal
მკულე	კუნტა	მოკლე	kısa
მოგამს, მოგაფს	იგენს	იგებს	kazanıyor
მოთ	მოთ,მუშენი	რატომ, რად, რათა	niçin,neye
მოთალი,მოთა მონთა		მართვე,ნაშიე- რი	hayvan yavrusu

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
მოთუმს, მოთუმერს	რთუნს,მითვანს, ფორუნს	ახურავს, აფარებს	örtüyor
მოიკილამს, მოიკილომს, მუიკილაფს	მიკიბუნუანს	მოიკილებს, იკილებს	arkasına alıyor
მოიმერს,მუმერს	მულუ(ნ)	მოაქვს	(bir şey) getiriyor
მოიშვაჯუნ, მოიშვაჯემს, მუიშვაჯეფს	ისვანჯუ(ნ)	ისვენებს	dinleniyor
მოიწკამს, მუიწკიფს	მინწყუნს	იხდის	giysisini çıkarıyor
მოლე	მოლე	გამოლმა	beri taraf
მოლიდუმერს, მულიდუმერს	ინილვანს	ილებს, ჩაილებს	(bir şeyin içine) koyuyor
მოლუმს,გუმერს	ბარგუნს	მარგლავს	çapalıyor
მონი	ძია	მძივი	boncuk
მონკა	მონკა	მძიმე	ağır
მოუობლამს, მოუობლაფს	გიორღვანს	აყრის	(üstün e katı cisimleri)döküyor
მორჩი	შქორთი	ყლორტი	filiz
მოყომს, მოყონამს, მოყონს, მუყონოფს	მოყუნს	მოჰყავს, მოყავს	(canlı hakkında) getiriyor
მოძინ	მაძუ(ნ)	აცვია	giymiştir

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
მოწონს	მოწონს	მოსწონს	beğeniyor
მეა, ბეა	ბეა	რძე	süt
მეაშ—მოჟონომაე, მოლაფერი	ნაღები	არაქანი, ნაღები	kavmak
მეორა, ბეორა, ჟორა	ბეა	მზე	güneş
მსქვა	სქვამი	ლამაზი	güzel
მსქვერი	ირემი	ირემი	geyik
მსქიბუ, ქარჰატე	წისქვილი	წისქვილი	değirmen
მტერი	ტერი	მტერი	düşman
მტვერი	ტვერი	მტვერი	toz
მტინერი	რტეხული, ყაჩალი	ყაჩალი	fırar
მტჟური, მტკორი	ტჟარი	ველური, ტყიური	yabanî, vahşî
მტუტა	ტუტა	ნაცარი, ნაცარ- ტუტა	kül
მუ, მუა ა	მუ	რა	ne
მუთუ	მუთუნი	რამე	birşey
მუთუ ვარ	მუთუნ ვარ	არაფერი	birşey (değil)
მუთხანი, მუნთხა	მუდგა	რალაცა	nesne
მულუნ	მურს	მოღის	geliyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
მურგვალი, მუგვალა, მორგვალი	რგვალი	მრგვალი	yuvarlak, değirmi
მუფერი, მუჭომ- ფერი	მუნერი	რანაირი, რათერი (დილექტ.)	nasıl, ne gibi
მუქ	მუქ, თიქ	მან	kendisi
მუშებურა, მუშოთ	მუშო, მუშოთ	თავისთვის	kendi için
მუშენი	მუშენი	რატომ	niçin, neye
მუში, მუშ	მუში	მისი	kendinin
მუშთერი	მუშტარი	მუშტარი	müşteri
მუჭო, მუჭე	მუჭო	როგორ	nasıl
მლორამს, მლორაფს	ლორანს ლეარანს,	ბლავის, ლრიალებს	bağırıyor böğürüyor
მჩხუ, ჩხუ	შხუ	მსხვილი	kalın
მციქა, ციქა	ქიქე	მცირე, ცოტა	az
მტუდი, ტუდი	ტყურა	ტყუილი, ტუდი (მჯგეში ქორთუ- ლითენ)	yalan
მცხადე, ცხადე	ცხადო	ცხადად	açıkça, apa- çık
მცხოდარი	ონჯირუ	საწოლი, მცხედარი (მჯგეში ქორთუ- ლითენ)	sedir

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
მცხული, ცხული	სხული	მსხალი	armut
მწკირი, მწირი	წყირი	რწყილი	pire
მწკუფი, წკუფი	წკურუმი	წყვდიადი, წყვარამი ბნელი	zulmet
მწუთხე, წუთხე	წუთხე	მწუთხე, მარილიანი	tuzlu, tuzu pek fok
მჰარალე	მწერალი	მწერალი	yazar, edip
მჰარალობა, ლიტერატურა	ლიტერატურა	მწერლობა, ლიტერატურა	edebiyat
მჰიმა, ჰიმა	ჰვიმა	წყვიმა	yağmur
მჰიმს, მჰიფს	ჰვენს	წყვიმს	yağmur yağı- yor
მჰიფე	ჰიფე	წყვილი	ufak, ince
მჰკეში, ჰკეში, ჰეში	ჰყეში	მწყემსი	çoban
მჰკუდი, ჰკიდი	ჰკიდი	მჰადი	mısır ekmeği
მჰობა	ჰვახე	მჰვახე	ekşiçe
მჰვეში, მჰვე	ჰვეში	ძველი	eski
მჰუმს, ჰუმს	ილიარს	ძოვს	otlayor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ნ			
ნაზობა	ნაზობა	სინაზე	nazlık
ნაკო, ნაკუ	მუზმა, მუსხი	რამდენი	kaç, ne kadar
ნანა	ნანა, დიდა	დედა, ნენა	anne
ნანი	ნანა	ნანა, ნანინა იავე-ნანა	ninni
ნატყეაცენ	ქიმკასხაპუ	ახტება	(ona) atılıyor
ნაშქუმერს	მიაშქევანს	უშვებს, ტოვებს	bırakıyor
ნაწილი, ნოწილე	ნაწილი	ნაწილი	kısım, hisse
ნახლენ, ნოხო- ლუმს	მიახლოლუ, ხოლოშა მეურს	უახლოვდება	yakınlaşıyor, yanaşıyor
ნაჯახი	არგუნი, ნაჯახი	ნაჯახი	balta
ნეკნა	კარი	კარი	kapı
ნენა	ნინა	ენა, სიტყვა	dil, söz
ნენაშქინერი	ენათმეცნიერი	ენათმეცნიერი	dil bilgini, dilci
ნერგი	ნერგი, ორგაშე	ნერგი	fidan
ნეძი, ნენჯი	ნეძი	კაკლის ხე	ceviz ağacı
ნიწკიმს, ნიწკი- ნაბს, ნიწკინუფს, ნიწკამს, ნიწკიფს	ინწყუნს იშორენს,	იცილებს, იშორებს, ინსნის	(kendisinden) uzaklaştırıyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ნოდერი	ნოდი	ნადი	imece
ნოთქვამე	ნოთქვამე, ნარაგადუ	ნათქვამი	dediği
ნოკანჩხულე	ნაკეაჩხირი	მუგუზალი	öksü,
ნომსქუნ	ოსქვანს, შვენს	უხდება, შვენის	yakıyor
ნოლა	ქალაქი	ქალაქი	şehir
ნოშქერი	ნოშქვერი	ნახშირი	kömür
ნოცხამს, ნოცხაფს	ასისხენს	ასესხებს	(ona) ödünç veriyor
ნუგამს, ნუნგაფს	გუ(ნ)	ჰგავს	benzıyor
ნუკუ, ნუნკუ	ნუკუ	ნიკაპი, ყბა პირისახე	çene
ნუმჩინამს, ნუმჩინომს, ნუმჩინაფს	უჩინანს	უთელის	haber veriyor, tembih ediyor
ნუნკაპუნ	გირულე (ნ) მისხაპუნს	მირბის	koşuyor
ნუსა, ნისა	ნოსა, ნისა	რძალი	gelin
ნუშველს	ოხვარუ(ნ)	ეხმარება ეშველება.	(ona) yardım ediyor
ნუხონდუნ	იომინენს	უძლებს, იომენს	taahmül ediyor

ლაზური	ძეგრული	ქორთული	თურქული
ნწოფულა	ოგურაფალი	სასწავლებელი	mektep,okul
ნკიმომს, ნკიმუფს, ონკინაფს	აკიანურენს	აკიანურებს	suruncemede bırakıyor,çok uzatıyor

ლაზური	მეგრული	ქართული	თურქული
მაზი	ზარხული	ზადხული	yaz
მულვა	ბეაიოლუ	აღმოსავლეთი	diğuşark

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ო			
ობუნ,გაობუნ	გიობუ(ნ)	აბია	(ağac'ı meyvalı - dır
ობლე	ბულე	ბულე	yuva
ოგნამს,ოგნაფს	იგენს	იგებს	anlayor
ოვრო,ორვო	რუო	რვა	sekiz
ოთხო	ოთხი	ოთხი	dört
ოინი	ეშმაკობა	ოინი, ეშმაკობა	oyun,düzen
1.ოკითხუ	კითხირი	კითხვა, შეკითხვა	sormak
2.ოკითხუ	კითხირი	კითხვა, წაკითხვა	okumak
3.ოკითხუ	გურათა	სწავლა	okumak,öğrenmek
ოკინწკენ, უკუიწკენ	ინწყუ	იხსნება	açılıyor
ოკოკიდალუფე, ოკოკილინუ, ობახუ	ჩხუბი,ომი ეკოკილირი, ლიმა	ომი,ჩხუბი	savaş,muharebe, kavga
ოკობუმს, ოკობუფს	ხუნს,აკარღევანს	ანგრევს, არღვევს	yıkıyor
ოკულე,ეკულე	უკული	მერე	sonra

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ომლორუ	ლორა	ბლავილი	böğürtü, ba- ğırılı
ონდლე, ონდლერი	ონდლე	შუადლე	öğle, günortası
ონკანამს, ონკანუმს, ონკანეფს	უქანცუანს	აქნევეს	sallayor (başını)
ონტულე, გეთასულე	ორტვინი	ბოსტანი, მტილი (მჯგვეში ქორთუ- ლითენ)	bostan
ონცორო, ინცირო, ონცორო	საცერი, ტკიბირი	საცერი	elek
ონცხონი, ოცხო- ნი	ცხვენი	სხვენი	tavan
ონჭინამს, ონჭინაფს	აქიანურენს	აქიანურებს	uzatıyor, sü- runcemede bırakıyor
ორგამს, ორგაფს	ორგუანს	რგავს,	dikiyor (fidan)
ორდო, ოდრო	ადრე	ადრე	erken
ორე, რე	ორექ	ხარ	sensin
ორძე, ორძო, ორზო ოსი ოსური, ოსურე	სკამი, გიოხვენჯი ოსი ოსურსქუა	სკამი, სავარძელი ოსი ასული, ქალიშვილი	sandalye Oscevi kız
ოსურ—პატონი	ოსურ—პატონი	ქალბატონი	hanım efendi

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ოტკომერს	ოტოთანს	ისერის, სტყორცნის	atıyor
იტუბინამს, ოტიბინაფს	ოტიბუანს	ათბობს	ısıtıyor
ოფომფე, ოფამფე	ოფოფი	ოფოფი	çavuş kuşu, hüthüt
ოფუტე	სოფელი	სოფელი	köy
ოფშა, ღოფშა	ეფშა	სავსე	dolu
ოფშამს, ღოფშაფს	იოფშანს	ავსებს	dolduruyor
ოქაჩუნ	უკებუ(ნ) უქანჩუნ	უჭირავს	(elinde)tutuyor
ოქი	რადგან	რადგან, თუკი	çünkü
ოქრო, ორქო	ორქო	ოქრო	altın
ოყოფუმე, ო ოფუმე	რინა	ყოფნა, არსებობა	bulunma, olma
ოში, ოშ	ოში	ასი	yüz
ოშუმეში, ბუაჟლი, მესტაკი	ოშმეში	ულეაში	büyük
ოშუმონი, ოშუმეში	ოშუმალი	სასმელი	içecek, içki
ოშქენანი ოშწანურაფე	შქა საუკუ- ნეეფი	შუა საუკუ- ნეები	orta çağ

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ოშქუმერს, ოჩქუმერს	ოჩქევანს	აგზავნის	(onu)gönderi- yor
ოწკენ	ორწყე(ნ)	უყურებს	(ona)bakıyor
ოჰკომალე, ოშკომალე	ოჰკომალი	საჰმელი	yiyecek,yemek
ოხაჩქუ,ოხაშკუ	ხონუა—თასუა	ხენა—თესვა	ekincilik
ოხელამს,ოხელაფს	ახარენს	ახარებს	(onu)sevindiriyor
ოხვამე	ოხვამე	სალოცავი, ეკლესია	mabet,tapınak, kilise
ოხვეწუნ, ოხვეწაფს	ოხვეწუ(ნ)	ეხვეწება	(ona)yalvarıyor
ოხომინამს	ოხომუანს	ახმობს	kurutuyor
ოხორი	დოხორე,ეუდე	სახლი	ev
ოხოორ—კერა	მახორობა	სახლ—კარი, სახლი	ev,avlu,kapı v.b.
ოხოორმანჯე	ეუდეშ მინჯე	სახლის პატრონი	ev sahibi
ოხოორჯა,ოხოორძა	ჩილი,ოსური	ცოლი,ქალი	eş, karı
ოხოწონამს, ოხოწონაფს	მითმეხვადუ,	იგებს,ხვდება	anlıyor,seziyor
ოჯალი,ოჯახი	ოჯახი	ოჯახი	aile
ომჯეინამს	ჰყეშუნს, ოდიარუანს	მწყემსავს, აძოვებს	otlay or,otlatı- yor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
პ			
პაპული, პაპუ	ბაბუ	პაპა, ბაბუა	dede
პარამითი	არიკი	ზლაპარი, არაკი	masal, efsane
პარკი	პარკი	პარკი	badıç, bakla badıcı
პატი, ბიათი, პიათი	გლახა, ჩიჩიე	ცუდი, გლახა	kötü, fena
აატიწონერი	ნაწყენი	ნაწყენი	incinmiş
პეა, პედა, პია	ნიტე	ნეტავ	keşki
პილილი	ლარკემი, სალამური	სალამური	kaval
პიჯი	პიჯი	პირი, პირისახე	ağız, yüz
პოლიტიკა	პოლიტიკა	პოლიტიკა	politika, siyaset

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
შ			
ჟინ	ჟი	ზევით	üst
ჟერ, ჟური, ძურ	ი ჟირი	ორი	i ki
ჟურშურონი	მოკათუ	ორსული	gebe,y üklü

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
რ			
რანწკალმს, რანწკალუმს, რანწკალაფს	რანწკალანს	წკრიალებს	çınlayor
რენ,ორენ,დორენ ონუ	რე (ნ) ქორე(ნ)არის	არის	var
რომაელი	რომაელი	რომაელი	Romalı

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
სუმი,სუმ,შუმი	სუმი	სამი	üç
სურეთი	სურათი	სურათი,გამო- სახულება	suret,yüz
სუჯი,მსიჯი	სურო	სურო	sarmaşık
სქანი,სკანი	სქანი	შენი	senin
სქიდუნ,სკიდუნ	სქიდუ, ცხოვრენს	ცხოვრობს	yaşıyor,oturu- yor
სქირი,სკირი,შირი	სქირი,სქუა	შვილი	evlât, oğul

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ბ			
ტეარჯული	ტყეებში ჩანთა	ტყავის ჩანთა (ზურგჩანთა)	dağarcık
ტალახი, ტოლოფი ჩამჟური	ლეტა	ტალახი	çamur
ტანი	ტანი	ტანი	ten, gövde
ტანმაღალა	მაღალი	ტანმაღალი	uzun boylu
ტარონი	ტაროზი	ტაროსი, ამინ- ლი	hava, iyi hava
ტახტი	ტახტი	ტახტი	taht
ტახუმს, ტახუმს	ტახუნს	ტეხავს	kırıyor
ტყა, მტყა	ტყა	ტყე	orman
ტყები, ტყები, ტეები	ტყები	ტყავი	deri
ტყვაცუნ	ტყვაცუნს	სკდება, ტყვრება	patlıyor
ტყობუნ	იტყობულუ	იმალება	gizleniyor
ტყუბი, ტყუბი, ტუბი	ტყუბი	ტყუბი	ikiz
ტობა, ტიბა	ტობა	ტბა	göl
ტომი, ტემი	ტომი	ტომი	kabile, boy

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ტოროჯი	ტორონჯი	მტრელი	güvercin
ტოტი	ნო ც ელა	ტოტი	dal,budak
ტუბუ,ტიბუ	ტიბუ	თბილი	ılık,sıcak

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ს			
სარი	ცვინთელი	ყვითელი	sarı
სახენწიფო	სახენწიფო	სახელმწიფო	devlet, memleket
სერი	სერი	ღამე	gece
სვა, სუა	არდგილი	ადგილი	yer
სვანი	შონი	სვანი	Svan (bir Gürcü boy- un adı ve bu boydan olan kimse) istif ediyor, yerli yerine koyuyor
სვარუმს, სვარუმს	ონწუნს, ალაგენს	აწყობს, ალაგებს	
სთველი, სტველი წილვა	დამორჩილი	შემოდგომა, სთველი (მჯგე- ში ქორთულ- თენ)	güz, sonbahar
სი, სინ, სინო	სი	შენ	sen
სინჯამს, სინჯუმს	სინჯენს	სინჯავს	yoklayor
სო	სო	სად	nereye, nerede
სოთი	სოთინ	სადმე	bir yere, bir yerde
სოლე	სოლე	საით	nereye
სოლენ	სოლე	საიდან	nereden
სტიბუნ	ჩენდუ(ნ)	ჩუმდება	susuyor
სუთუნი	სეეტი	სეეტი	sütun

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
უ			
უბა,ობა	ლუბა	უბე	koyun (giyiside)
უბამს	დილმუბუნს	უსხამს	(ona)su döküyor
უბალუნ,დუბალუნ	უბალუ(ნ)	ყოფნის	yetiyor, kâfidir
უბიხური	უბიხური	უბიხური	ubih dili, ubihçe
უკვირს,აკვირენ	უკვენს	უკვირს	hayret ediyor
უკუნიქტენ, ოკინიქტენ	ღირთუ	უკუიქ(ა)ვა, ბრუნდება	dönüyor
ულუნ	მეურს	მიდის	gidiyor
უმჩინამს, უმჩინაფს	უჩინანს	უთელის, უბარებს	(ona) haber ve- riyor,tembih ediyor
უნონ	ოკო(ნ)	უნდა	istiyor
უნძინამს,ინძინაფს	უძინანს	უმატებს	(ona) artır- yor
უნწამს,უნწამს	მითმუნტენს	უკიდებს	yakıyor,tutu- şturuyor
უნჭინამს,უნჭინაფს,	მაჭიშუანს	მოუწევს, უწევს	düşer (kimseye bir şey)
ურუმი,	ბერზენი	ბერძენი	Urum
უსიმიანს	ურჩქილე	უსმენს	dinliyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
უსთა	მოხელე	ოსტატი, მოხელე	zanatçı
ულუნ	ულუ(ნ)	აქვს	onun var (bir şey)
უცოუნ, უონუნ უყონუნ	ყუნს	ჰყავს	onu var (canlı hakkı-nda)
უყუჯამს, უყუ- ჯამს, უყუჯაფს	ურჩილე	ყურს უგდებს	kulak veriyor, dinliyor
უშველამს	ოხვარუ	ეშველეება	(ona) yardım ediyor
უშინომს, ნუშინუფს	მეურჩიანს	უთელის	sayıyor
უშქუმერს, აფუშქუმერს	ყინტუნს	ყლაპავს	yutuyor
უშქური, უშქირი	უშქური	ვაშლი	elma, alma
უჩა, უშა	უჩა	შავი	kara, siyah
უჩქინ	უჩქუ	იცის	biliyor
უწუმერს	ურაგადუ	ეუბნება	(ona) diyor, söylüyor
უქამს, უქიმს	უქანს	უკერავს	ona dikiyor (dikiş)

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ფ			
ფაჲ, წოლი	წილი	წილი	hisse, pay
ფარა	ფარა	ფული, ფარა	para
ფაცხა	ფაცხა	ფაცხა	ağacın ince ve yaş dallarından (çitlikten) örü- lmüş ev
ფაცხი	ფარცხი	ფარცხი	tırmık
ფახალი	ძვირი	ძვირი	pahalı
ფენჯერე	ოთოლე	ფანჯარა	pençere
ფიმფილი, ფიმბილი	ფრიმული	წვერი	sakal
ფიცარი	ფიცარი	ფიცარი	tahta
ფოთინი, კუჩხეში მოღვალე	კუჩხიშ მად- ვალარი	ფეხსაცმელი	potin, avakkabı
ფორჩა	ოსარე	პერანგი	gömlek
ფოსო, ფესო	ფოსცი	ფესვი	kök
ფუიხუნ	მეფურიუნს	მიფრინავს	uçuyor, uçup gidiyor
ფუქური, ფუქირი	ყვავილი, ვარდი	ყვავილი	çiçek
ფუქრინორა	გაზარხული	გაზაფხული	ilkbahar
ფუშონუმს, ფუშონუფს	ჩიჩოლუნს	ფშხვნის	ufaltıyor

ლაზური

მეგრული

ქორთული

თურქული

ფუჯი,

ჩხოუ,ფუჯი

ფური,ძროხა

inek

ფქვერი,მქვერი

ქვირი

ფქვილი

un

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ქ			
ქალამანი	კანჩაფულა	ქალამანი	çaruk
ქალე—ბოზო	ოსურსქუა	ქალიშვილი ქალი	kız
ქაფჩა	ქაფჩა	ქაფშია	hamsı
ქერი,კერი	ქერი	ქერი	arpa
ქერქი	ქერქი	ქერქი	ağaç kabuğu
ქერცელა,ცელა	ქერცა,ქერცი	ქერცლი	pul
ქვა	ქუა	ქვა	taş
ქვანქალაფუნა	კენჭამი ზღვაპიჯი	ზღვის კენ- ქიანი ნაპირი,	(deniz kenarın- daki)çakıllı yer
ქვანქალა	კენჭი	კენჭი	çakıl
ქიანა,დუნა	ქიანა	ქვეყანა,დუნია	dünya
ქიმი	ნამთინი	ზოგი	bazı,kimi
ქირა	ქირა	ქირა	kira
ქოვალე,ქოალი	ქობალი	პური	ekmek
ქოთუმე,ქორმე	ქოთომი	ქათამი	tavuk
ქომოლი,ქიმოლი	ქომოლი,ქომოლ- კოჩი	მამაკაცი	er,erkek
ქომოჯი,ქიმოჯი	ქომონჯი	ქმარი	er,koca

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ქორთული	ქორთული	ქართული	Gürcüce, Gürcü dili
ქური,მქირი	ქირი	ქორი	atmaca
ქრა,აქრა,ქო	ქა	რქა	boynuz
ქუდი	ქუდი	ქუდი	şapka
ქჩე,ხჩე	ჩე	თეთრი	ak, beyaz
ქცუნ,ხცუნ	ცოდუ	ლპება	çürüyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ღ			
ღალი	ღალი	ღელე	(küçük) çay
ღერი	ღერი	ღერო	(mısır)sap
ღეჯი	ღეჯი	ღორი	domuz
ღვინი, ღინი	ღვინი	ღვინო	şarap
ღნოსერი, ნოსერი	ჭკვერი	ჭკვიანი	akıllı
ღნოსი, ნოსი	ჭკუა	ჭკუა	akıl
ღობერი .	ღობერი	ღობე	çit
ღომე	ღუმე	ღომი	buğday gi- llerden da- rıya benzeyen bir bitki; tane- lerinden pişiri- len lapa şeklinde bir yemek
ღორმა	სორო	სორო	delik, in
ღორმოთი	ღორონთი	ღმერთი	Tanrı, Allah
ღორღოჯი	ღორღონჯი	ბატი ღერღედი (მკვე- ში ქორთულითენ) .	kaz
ღურუნ	ღურუნ(ნ)	კვდება	ölüyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ყ			
ყალი, ცალი, ალი	კისერი	ყელი	boğaz
ყვა, ყვა,კვა	ყვა	შუბლი	alın
ყვაი, ღვაი, ყვაოჯი	კვარია	ყვავი	karga
ყვალი, ღვალი, კვალი,ვალი	ყვალი	ყველი	peynir
ყვარული, ღვარული, კვარული	ყვარილი, ყვარილი	ყვერული	enenmiş ho- roz
ყინი, ღინი,ინი	ყინი	ყივი,ყინვა, ზამთარი, სიცივე	kış,soğuk
ყომური,ღომური, ომური	ომური	ტყემალი	alıç
ყონა,ონა,ღონა	ყვანა	ყანა	ekin,tarla
ყორომს, ღორომს, ორომს	უყორს	უყვარს, ყვარობს	(onu)seviyor
ყოროფერი,ღოროფე- რი, ოროფერი	ყოროფილი, საყვარელი	შეყვარებული, საყვარელი	sevgili
ყურძენი,ღურძენი, ურძენი	ყურძენი	ყურძენი	üzüm
ყუჯი, ღუჯი, უჯი	ყუჯი	ყური	'kulak

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
შ			
შარა, შარა—გზა	შარა	შარა—გზა	şose yolu
შეგირდი	შაგირდი	შეგირდი	şakirt, öğre- nci(zanaatçı yanında)
შვანუმს, შვანუმს	შურს კაშუნს	სუნთქავს	nefes alıyor
შინახუმს, შინახუმს, შინახუმს	ჩუანს, ინახუ	ინახავს, შეინახავს	saklıyor
შუკა	კინტირი	კიტრი	hıyar, salata- lık
შუმს, შუმს	შუნს	სვამს	içiyor
შუმს	შუნს	ქსოვს	örüyor
შუნს	შუ	ახსოვს	hatırındadır
შური	შური	სული	can, ruh
შურიმშინე	შურიგე	სულო, სულსა- ხსოვარი	sevgili
შქვით, შქვი შქით	შქვითი	შვიდი	yedi

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ჩ			
ჩალა	ჭა	ჩალა	saman
ჩანს, მეჩანს	გოჩანს	ასხია	meyvalıdır
ჩაჩნური	ჩაჩანური	ჩაჩნური	Çeçence, Çe- cen dili
ჩელტი, ჩერტი, ჩელთი	ჩერტი	ჩელტი,	çitlikten yas- sı orgu
ჩილი	ჩილი	ცოლი	eş, karı, zevce
ჩინობერი	ჩინებული	ცნობილი	bilinen, meşhur
ჩინჩილუმს, ჩინჩო- ლუმს, ჩინჩოლუმს	ჩიჩოლუმს	ფშხვნის	(mısır koçanı v.b.) uvalayor
ჩირდილი, ჩილდირი	ორო	ჩრდილი	gölge
ჩიჩქუ	ჩიჩქუ	ჩეილი	taze, körpe
ჩიჩქუ ბერე	ჩქიჩქუ ბალანა	ჩეილი ბავ- შვი, ყრმა	körpe çocuk, süt çocuğu
ჩორჩი, სუმბუქი მსუბუქი	ქექე	მჩატე, მსუბუქი	hafif
ჩოხა, მჩოხა	ჩოხა	ჩოხა	çuhadan dikil- miş erkek el- bisesi
ჩუმერს	ელუ, უცადუ	ელოდება, უცდის	(onu) bekleyor
ჩურჩულამს, ფურ- ჩოლაფს, ფურჩინს	ფურცქინუნს	ჩურჩულებს	fısıldayor
ჩქარ	შურო ვარ	სრულიად არა	hiç yok

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ბჟეა	შხეა	სხეა	başka
ბჟიმი, შჟიმი	ჩჟიმი	ჩემი	benim
ბჟინერი	ჩჩინელი, მეცნიერი	მეცნიერი	bilgin, alim
ბჟინს	ჩჟუ(ნ)	ჩანს	görünür
ბჟუნ, ჩჟინ, ჩჟუ, შჟუ	ჩჟი	ჩვენ	biz
ჩჟუნი, ჩჟინი, შჟუნი, შჟინი	ჩჟიმი	ჩვენი	bizim
ჩხეაფა, მჩხოფა, ჩხოფა, ჩხოპა	სინჩხე	სიცხე	sıcak, hararet
ჩხეიკი	ჩხეიკი	ჩხიკვი	soyga, kestane kargası
ჩხორო	ჩხორო	ცხრა	dokuz
ჩხური, მჩხური	შხური	ცხვარი	koyun

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ც			
ცა	ცა	ცა	gök
ცალი, წოლი	ცალი	ცალი	tane
ცანცა	ჩანთა	ჩანთა	çanta
ცილა, ცილი, ცელა	ცილი	ცილა	yumurta akı
ცინტალი, კატუშ მოთა	ცინდალი	ცინტალი, კატის კნუტი	kedi yavrusu
ცომი	ზერი	ცომი	hamur
ცონუმს, ციგუფს	ოშქევანს	ასობს	sancıyor
ცორუმს, ნცირუფს	ცირუნს	ცრის	eleyor
ცხენი	ცხენი	ცხენი	at
ცხიკი	ფეცხი	ფიჩხი	kurumuş ve dökülmüş çalı çırpı

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ძ			
ძანგუმს, კიკონუმს, კიკონუფს	კიკონუნს	კენკაეს, დიდგნის	gagalayor, didikleyor
ძირომს, ძიროფს	ორწყე, ძირუნს	ხედაეს	görüyor
ძიქვა, შარვალი	ძიქვა, შარვალი	შარვალი, ძიქვა	pantolon

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
წ			
წამწამი,კამწამი წანწამი,თოლიშ წამწამი	ქაქაბი	წამწამი	kirpik
წანა წარმართი წიგნი	წანა წარმართი წიგნი	წელი წარმართი წიგნი	yıl, sene pulperest kitap
წილახუმს,წილა- ხუმს	წილობუნს, ქყაქყუნს	წნეხავს	sıkıyor,cende- reden geçiriyor
წილომს,წილუმს	წილუნს	წილავს,კრეფს	devşiriyor, toplayıcı
წინეკი,წინდექი, წინექი	თათმანი	წინდა	çorap
წიპილი,ქუჭული	წიწილა	წიწილი	cıvcıv
წიფური,წიფრი, ციფრი	წიფური	წიფელა	gürgen
წკარი	წყარო	წყალი	su
წკიმს,წკიდს	ნწყუნს, ონჯანს	ხსნის, აღებს	açıyor
წორი	წორი	სწორი	düz,doğru
წორუმს,ნწორუმს, ნწირუმს	წირუნს	წურავს	süzüyor
წობლე	წობოლე,დიო	უწინ,ჯერ,წინ	önce,daha önce
წუმს.	წუნს	წოვს	emiyor
წუწონუმს,წუწონამს	წუწონუნს	წუწონის	(dudaklarla) sürüyor

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
პ			
პანდა	ლიარა	ქორწილი, წვეულება	düğün, ziyafet
პარუმს	პარუნს	წერს	yazıyor
პერელი, პელარი,	პრელი, პერელი	პრელი	alaca
პერი	ათაბოგი, პერი	პერი	tavan
პერკეზული	ჩერკეზული	ჩერკეზული	Çerkezce, Çerkez dili
პეფხე, ჭუნუ, ჭინუ	ჭინუ	წნელი	çitlik, ufak ve yaş ağaç dalı
პვალუმს	პვალუნს	წველის	sagıyor
პითა, მჭითა	პითა	წითელი	kızıl
პკონი, მკკონი, მკონი, კონი	პკონი	მუხა	meşe
პოფუნს, კოფუნს	პოფუნს	იკერს, იღებს	tutuyor, alıyor
პუბური, ჭუბრი ჭურბი, ჭუბული	ჭუბური	წაბლი	kestane
პუმანი	ოჭუმარე	დილა	sabah
პუმე, ჭუმენ	ჭუმე	ხვალ	yarın
პუმს	ჭუნს	წვავს	yakıyor
პუტა, ჭუჭუტა	ჭიჭე	პატარა	küçük
პუჭული,	წიწილა	ჭუჭული, წიწილი	civciv
პყინტი	ჭყინტუ	პყინტი	taze mısır koşanı

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ხ			
ხაზინა, ლარო	ხაზინა	ხაზინა, სალარო	hazine
ხალუმს, ხრაკუმს, ხალუმს, ხრაკუმს	ხალუნს	ხალავს, ხრაკავს	kavuruyor
ხამი	ხამი	დანა	bıçak
ხარო	ხარო	ხარო	hububat sakla- mağa mahsus bir çakur
ხე	ხე	ხელი	el
ხეზდიმერი, ხეო- ზდიმერი	ხემონჭირელი, წკუნწკი	ხელმოჭერილი, ძუნწი	hasis, eli sıkı
ხელებერი, ხელერი, ხელაფერი	ხიოლებული	გახარებული	sevinmiş olan
ხემბოში	ხეცალიერი	ხელცარიელი	eli boş
ხენ	ხე(ნ)	ზის	oturuyor
ხენერი, ხვენერი	ქიმინერი, გაკეთებული	გაკეთებული	yapılmış
ხერხი	ხორხი	ხერხი	biçki, testere
ხისიმი, ნათესე	ნათესე	ნათესავი	hısım, akraba
ხორხუმს, ხერხუმს	ხორხუნს	ხერხავს	biçki ile kesiyor
ხვალა-ხვალა	ხვალა	მარტოდ- მარტო, მხოლოდ	yalnızlık, yalnız

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ხვალუმს, ხვალუმს	ხვალუნს	ახველებს	öksürüyor
ხვამა	ხვამა	ლოცვა	dua
ხვამუმს, ხვამუმს	ხვამანს	ლოცავს	hayır dua ediyor
ხინჯი	ხინჯი, ხიდი	ხიდი	köprü
ხოლო	ხოლო	კიდევ, კვლავ	gene, bir daha
ხოლოს	ხოლოს	ახლოს	yakın
ხომელა	ხომელა, ხომლა	ხმელი	kuru
ხომუნ	ხომუნ(ნ)	ხმება	kuruyor
ხონუმს, ოქთაფს	ხონუნს	ხნავს	(toprağı) sürüyor
ხორცი	ხორცი	ხორცი	et
ხოჯი	ხოჯი	ხარი	öküz
ხუთი, ხუთ	ხუთი	ხუთი	beş

ლაზური	ძეგრული	ქოთული	თურქულა
ჯ			
ჯა,ნჯა	ჯა	ხე	ağaç
ჯადი	ჯადო	ჯადო,ჯადო- ქარი	cadı,büyücü
ჯადობა		ჯადოქრობა, ჯადობა	büyücülük
ჯანს,ელაჯანს	ლურს,ჯანუ	ძინავს,წევს	uyuyor,yatıyor
ჯგინ,უჯგინ ჯგუფი ჯირეკი	უჯგუ ჯგუფი ჯოკი	ჯობია,ჯობნის ჯგუფი ჯირეკი	daha üstündür grup kütük
ჯიხა	ჯიხა	ციხე	kale
ჯიჯი	ჯინჯი	ძირი	dip
ჯორი	ჯორი	ჯორი	katır
ჯოღორი	ჯოღორი	ძაღლი	köpek,it
ჯოხო	სახელი	სახელი	ad, isim
ჯოხოვნს	ჯოხო(ნ)	ჰქეია	adlanıyor
ჯუმა,ჯომა	ჯიმა	ძმა	kardeş,erkek kardeş

ლაზური	მეგრული	ქორთული	თურქული
ჰ			
ჰამ,ჰამა,ამ, ამა	თენა	ეს	bu
ჰაკო,აკო	თეზმა	ამდენი	bu kadar
ჰალალი,ჰელალი, ალალი	ალალი	ალალი	helâl
ჰამუშენი,ამუშენი	თეშენი	ამიტომ	bunun için
ჰანთეფე,ენთეფე, ამთეფე	ენეფი, თენეფი	ესენი,ეგენი	bunlar,şunlar
ჰაქო,ჰაქ,აქ,აკო	თაქ,ათაქ,	აქ	burada
ჰაშო,აშო	თაში	ასე	böyle
ჰაწი,აწი	ანწი,აწი	ახლა,აწი	şimdi
ჰეთი,ეთი	თინათ	ისიც	o da
ჰეკო,ეკო	თიზმა	იმდენი	o kadar
ჰემ,ემ,ემა, იმა	თინა	ის	o
ჰემინდოს,ჰემინდორას	თი დროს	იმ დროს	o zaman,o vakit
ჰემუშენი,ემუშენი	თეშენი	ამიტომ	bunun için
ჰეშო,ეშო	თეში,ეში, ეთეში	ისე	öyle
ჰექო,ჰექ,ექ,ეკო,	თექ,ეთექ	იქ	orada,oraya
ჰექოლ- ჰაქოლე,ექოლ- აქოლე	თევრე-თავრე	იქეთ- აქეთ	o yanda bu van- da; o yana bu yana

ლაზური ფოლკლორი
(ქართული ენის ლაზურ დიალექტზე)
წიგნი შეადგინა და ლიტერატურული რედაქცია გაუკეთა
ნათელა ქუთელიამ
ლექსიკონი შეადგინეს: სერგი ჭიქიამ
და ნათელა ქუთელიამ

ЛАЗСКИЙ ФОЛЬКЛОР

Текст и литературная обработка
Нателы Самсоновны Кутелия.
Составители словаря: Сергей Симонович Джикия и
Н. С. Кутелия

შეკვეთა № 1482

ტირაჟი 5000

საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის სტამბა, თბილისი, 380060, კუტუზოვის ქ., 19
Типография АН Груз. ССР, Тбилиси, 380060, ул. Кутузова, 19

